

HİLTİRESİZ

Sanat ve Edebiyat Dergisi

Röportaj

“Sanatta yaratıcılık esastır”

Kandemir Konduk - Aylin Tamakan Nergiz

Özgür Tutsak
Şeyma Köşgen

Dilin Evrimi
Burak Sedar Ülker

Devam Tanısı
Feyza Menteş

KÜNYE

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hasan Hüseyin ÜLKER

YAYIN KURULU

Aylin TAMAKAN NERGİZ

Hasan Hüseyin ÜLKER

Murat KOÇHAN

EDİTÖR

Aylin TAMAKAN NERGİZ

KAPAK TASARIM

Şirvan ÖNLÜ

MİZANPAJ

Aylin TAMAKAN NERGİZ

İLETİŞİM

filtresizdergi@gmail.com

YAZARLAR

Ayhan SARI

Aylin TAMAKAN NERGİZ

Bahri BUTİMAR

Barış ŞAHİNGÖZ

Bengül ALKAN

Burak Sedar ÜLKER

Burçin Laçın ALTAY

Derya CESUR

Deniz DENGİZ

Erdoğan GÜL

Feyza MENTEŞ

Hasan Hüseyin ÜLKER

Hüseyin SEZER

Mehmet DÖNMEZ

Mehmet PEKMEZCİ

MURATTGENSTEIN

Ömer ÇİFTÇİ

R'Ulaş KARAKUŞ

Rıdvan YILDIZ

Şeyma KÖŞGEN

İNCELEME

Burak Sedar Ülker – Sesten, Emojiye Dilin Evrimi

Hasan Hüseyin Ülker – Orta çağ Avrupa'sında Bir Halk Ayaklanması Serflerin İsyanı – Beylerin Korkusu

ŞİİR

Ayhan Sarı – Ruhumu Dışleyen Şehir

Bahri Butimar – Balık Hafızasını Fotoğraflayan Sone

Barış Şahingöz – Oyun Parkı

Erdoğan Gül – Sürtmek

Ömer Çiftçi – Emri Ver Dönelim Yurdumuza

R'Ulaş Karakuş – Karanfili Yenen Şiir

Rıdvan Yıldız – Benden Ne Olmaz

ÖYKÜ

Bengül Alkan – Kulaktan Kulağa

Burçin Laçın Altay – Kabuk

Hüseyin Sezer – Hiç Geçmeyecekmiş Gibi Duran Karanlık Gece

Mehmet Dönmez – Seçilim Salonu

Mehmet Pekmezci – Yaşar

DENEME

Derya Cesur – Yazmadığım Bir Hikâyede

Deniz Dengiz – Psikojenik Amnezi

Feyza Menteş – Devam Tanısı

Murattgenstein – Kırlangıç

Şeyma Köşgen – Özgür Tutsak

RÖPORTAJ

Aylin Tamakan Nergiz – Kandemir Konduk

ORTA ÇAĞ AVRUPA'SINDA BİR HALK AYAKLANMASI SERFLERİN İSYANI - BEYLERİN KORKUSU

Hasan Hüseyin Ülker

Bugün olduğu gibi ya da olmadığı gibi topluluklar ne kadar çaresiz bırakılırsa bırakılsın susmalarının her zaman bir sınırı vardır. En basit şekilde sadece yaşamına devam edebilecek kadar kazanabilen halklar, o kazançları da engellendiği ve zora koşulduğu vakit karşısındaki soylulara her zaman tepkilerini vermişlerdir, vereceklerdir. Kendilerini üst tabakada görenlerin köylü olarak aşağıladıkları halkları ezmesi günümüzde olduğu gibi Orta çağ Avrupa'sında da fazlasıyla vardı. Kendilerini soylu olarak adlandıran belli bir kesim bölgenin büyük bir çoğunluğu olan işçileri ezip horlamaktan, topraklarına el koymak için her türlü düzenbazlığı yapmaktan geri durmuyorlardı.

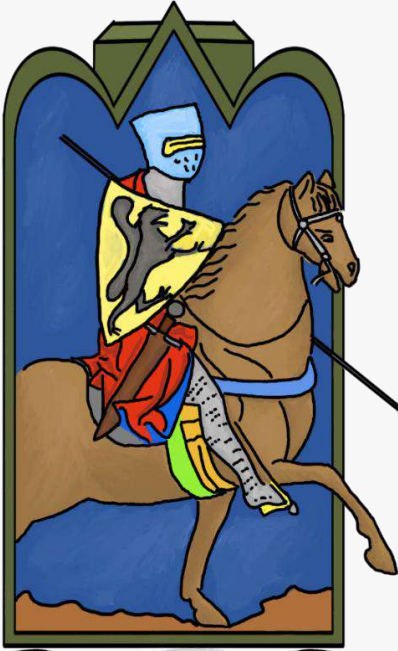
Savaşlar zorda olan köylüleri daha kötü duruma

sokarken bununla birlikte vergileri arttıran feodal beyler halkın tükenmişliğini daha da arttırıyordu.

Tüm bunlar gidilen yol ve üslup olarak farklı olabilse de bugün de aynı zihniyetle uygulanmaya devam ettiğini görebiliyoruz. Aşırı vergiler ve zamlar insanları fakirliğe ve açlığa götürüp, esnafların dükkân kapatmasına sebep olurken, yöneticiler saraylarında her şey yolundaymış gibi sefahat içinde yaşıyorlar. Bu da bize Orta çağ' dan kalan bir miras mı?

Orta çağ Avrupa'sında köylüler sadece kendileri için değil beyleri, beylerin ailesi ve hizmetçileri içinde üretim yaparlardı. Köylülerin üretmedikleri şeyleri de yine serf olan zanaatkarlar yapardı. Orta çağ da bir köylünün gündelik yaşamı erken saatlerde kalkıp beyleri için çalışmaya başlamakla geçirdi. Peki feodal beyler gündelik yaşamlarında neler yaparlardı. Beylerin zamanı savaşarak, ziyafet çekerek ve kendilerini eğlendirerek geçirdi.

FİLTRESİZ DERGİ

Feodal beylerin savaşları en çok köylüleri zor duruma sokuyordu. Bir bey ne kadar çok köylüye sahipse o kadar zenginleşiyordu. Bu sebepten, köylüler tabi oldukları beylere karşı tüm yükümlülüklerini yerine getirmek zorundan olduklarından, savaşan beyler toprakla birlikte köylüleri de ele geçirmeye çalışıyordu. Bir bey hasmının gücünü zayıflatmak için onun köylülerini yıkıma sürer. Köylerini yakar, hayvanlarını kaçıır ve ekinlerini bozardı. Köylüler zarar görmekten kurtulamazken, beyler kalelerinin surlarının arkasına sığınıyorlar ve kendilerini koruyorlardı. Halk yaşanan tüm bu olaylara tarih boyunca ayaklanmalarla, isyanlarla cevap vermiş ve haklarını aramışlardır. Karşıdakiler silahlıydılar, güçlüydüler ancak onlar savaşmaktan geri durmadılar. Bu ayaklanmalardan birine bir göz atalım ve 14. yy 'a İngiltere'ye gidelim.

İngiltere'de Bir Devrimci Hareket

Avrupa'da başlayan veba sonrasında yaşanan büyük nüfus kaybı işçi ücretlerinde aşırı artışa sebep oldu. Az sayıda işçi vardı ve soyluların yaptıracağı çok fazla işleri. Her zaman olduğu gibi bu durum işçilere yasaklar ve baskıyla geri dönecekti. Kral bu durum karşısında ücretlerin salgın öncesi fiyatlara çekilmesini emretti. Sonrasında 1351 yılında çıkarılan bir işçi kanunu ile işçilerin ücretlerinin artışı yasaklandı. Bununla birlikte köylülerin efendilerinin topraklarını terk etmeleri de yasaklanmıştı. Halk arasında bu yasaya karşı şikayetler azar azarda olsa başlamıştı ve köylüler için tek sıkıntı bu yasa değildi...

14.yy'da İngiltere ve Fransa arasında bitmek bilmeyen bir savaş başladı. Bu savaşa Yüzyıl Savaşları denildi. İngiltere bu savaşların maliyetini karşılamak için 1377 ile 1381 yılları arasında üç kez "baş vergisi" topladı. Bu vergiler zor durumda olan halkı çok daha kötü şartlara getirmişti.

Köylü yoksullaşırken feodal beyler "Avanak Jacques'ın sırtı her şeyi taşıyabilecek kadar geniştir" diyerek daha da fazla para talep ettiler. Yaygın bir isim olan Jacques'ı, köylüler için aşağılayıcı bir lakap olarak kullanıyorlardı.

Köylüyü aşağılayan bu tavrı yakın tarihimizde de görüyoruz. Köy Enstitüleri için mecliste karşı görüş gösteren bir millet vekili Hasan Ali Yücel'in enstitüler için yararlarını anlattıktan sonra "Peki zararları nedir?" sorusuna verdiği cevap zihniyetini bariz bir şekilde ortaya koymuştur

FİLTRESİZ DERGİ

Bir feodal bey olan vekilin cevabı *“Ben üçü beşi bilmem, bindiğim eşek benden akıllı olmayacak. Olursa düşünür, okuyan köylü zapt olmaz”* olur.

Feodal soyluluğun artan sömürüsü, yoksullara karşı acımasız yasalar ve yüksek vergiler insanların öfkesini uyandırdı.

İngiltere'de iki isim ortaya çıkmıştı, iki gezgin vaiz. Bu isimler vaazlarında kralı, piskoposları ve feodal beyleri sert dille eleştiriyor ve halk arasında popüler bir figür haline geliyorlardı. Bu isimlerden biri John Ball diğeri ise Wat Tyler. John Ball halka sesleniyordu: *“Adem toprağı kazıp Havva sürdürüğünde, o zaman beyefendi kimdi?”* Böylece bütün insanların eşit ve toprağın onu ekip biçenlere ait olduğunu gösterdi.

Çok kez hapse atılan Ball, köylülere ulaştırdığı mektuplarıyla ayaklanmanın başlamasını sağladı. Köylüler vergi tahsildarlarını kovdular.

Birlik olan isyancılar feodal malikanelere ve manastırlara saldırdılar. Wat Tyler, ayaklanmanın başına geçerek isyancı birliklere disiplin getirmeye çalıştı. İsyancılar Londra'ya doğru ilerlediler ve oradaki yoksullar emirleri kulak asmayarak şehrin kapılarını yoksullara açtılar. İsyancılar şehri ele geçirdiler ve kral saklandığı yerden çıkıp köylülerle buluşmayı kabul etti. Krala bir talep listesi sundular. Kral korkudan tüm talepleri kabul etmek zorunda kaldı ve isyana katılan herkesi affetme sözü verdi. Kral verdiği sözleri tutmak niyetinde olmasa da ona inanan köylüler şehri terk ettiler. Ancak Wat Tyler ve başında olduğu isyancılar ek bir talep listesi sundular ve bir görüşme daha gerçekleştirdiler. İstekleri, feodal beyler tarafından el konulan otlak ve ormanların köy topluluklarına iade edilmesi, piskoposların ve kilisenin topraklarının köylülere paylaşılması ve İngiltere'deki tüm insanlara eşit haklar verilmesiydi. Görüşmeler sırasında Tyler saraylılar tarafından haince öldürüldü (Tyler'ın ölümü konusunda başka anlatılarda mevcut). Bu duruma öfkelenen köylüler Kral'ın danışmanları tarafından isteklerinin yerine getirileceği konusunda ikna edilerek şehri terk ettiler.

Hazırlıksız şekilde bir isyan başlatan köylüler yenilgiye uğraşsalar da feodal beylere ne kadar güçlü olduklarını ve bir tehdit oluşturduklarını göstermiş ve beylerin gözlerini korkutmuşlardır. Feodal beyler 1381 yılından sonra angarya istemeyi bıraktılar ve yasaları yumuşatmak zorunda kaldılar ve bu durum köylülerin özgürlüklerini alabilmenin yolunu açacaktı.

Kaynaklar:

Dergipark - Geç Ortaçağ İngiltere'sinde Bir Devrimci Hareket: 1381 Köylü İsyancıları – Halil Yavaş

Ortaçağ Tarihi – Ye. Agibalova, G. Donskoy

sendika.org/koy enstituleri 78 yıl öncesini bugünkü rezaletten dolayı anımsamak Hatice Eroğlu Akdoğan

SESTEN, EMOJIYE DİLİN EVRİMİ

Burak Sedar Ülker

Aynı familyadan farklı hayvanlar; aslan, kaplan, puma, vaşak, çita ve diğer kediler... Hepsinin kendine has sesleri ve hareketleri mevcut. Evrimsel süreç bedenlerini etkilerken, bir yandan iletişim yollarının da değişmelerine yol açmış. Her hayvanın gereksinimleri doğrultusunda ses mekanikleri bulunmakta fakat hiçbiri, insanların ki kadar zengin değildir. Çünkü sosyal ilişkilerin karmaşıklığı insanda farklı gereksinimlere de yol açmış, dolayısıyla ses çıkarmakta daha fazla gelişmek zorunda kalmışız. İletişim, sosyal hayatın temel yapı taşıdır. Düşünürüz ve ifade ederiz. Sonsuz düşünce için, sonsuz ifade yolu bulunmakta. Fakat günlük hayatımızda kullanmış olduğumuz sıradan sözlerin arkasında bile milyonlarca kod ve fonksiyon bulunmakta. İnsan beyninin bu işlevselliği kazanması için milyonlarca yıl gerekmiş. Geçmişimizi anlayabilir, günümüzü dinleyebilir, geleceğimizi anlatabiliriz. Bir savunma mekaniği olarak gelişmiş yalan yeteneğimizi kullanarak insanları manipüle edebilir, olayları başlatabilir ya da bitirebiliriz. Tek bir ses ile başlayan iletişim serüveninin bugünkü noktasında, derdimizi sözlere döküyor ve şarkılarımızla sanatsal boyuta taşıyarak tüm dünyaya dinletebiliyoruz.

Her coğrafyanın her parçasında ayrı bir ses tonuna, ayrı bir dile denk gelebiliriz. Hiçbiri bir diğerinin yerini tutamaz ya da tam olarak karşılayamaz. Çünkü dil var olduğu yerin duygusunu, kültürünü ve ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu gereksinimler çeşitliliğe yol açmış, dolayısıyla dünya üzerinde 7100'den fazla dilin de var olmasını sağlamıştır. Homo Sapiensler 200.000 yıl önce ortaya çıkıp, çok kelimeli iletişimi yaratmışlar ama bu, dilin 200.000 yıl önce var olduğunu göstermez.

Aksine önceki türlerin de iletişim amacıyla kullandıkları seslerin olduğunu söylememiz işten bile değil. Primatların dışında ki canlıları ve primatlardan öncesini de unutmamak lazım. İletişim, ilk canlılardan bu yana vardı. Bakterilerin, virüslerin, mikroskobik canlıların, bitkilerin ve daha nicesinin üremek için kullandıkları iletişim bizden önce de vardı. En azından birileri çıkıp '-da' yı yanlış yazdın, kelimeyi yanlış kullandın' küstahlıklarıyla onları daraltmadıkları için, iletişim konusunda bizden daha sağlıklı kaldıkların söyleyebiliriz. Neandertaller' in kendilerine has duvar resimleri, silahları olduğuna dair sınırlı kanıtlar mevcut. Ses çıkartabiliyor olmaları ve sese farkındalıkları da mümkün. Aynı şekilde Homo Erectusların' da iki ayak üzerinde yürüyebiliyor olmaları, ihtiyaçları doğrultusunda ses de çıkarabileceklerini düşünmemize sebep oluyor.

İki örnekten yola çıkarak Sapiensler' in iletişim süreçlerinin iki milyon yıllık olduğu ele alınmakta. Peki, ilkel ses, bugünkü haline nasıl evrildi? İlkel insanların çiftçilik yapmak, avlanmak ve korunmak için uyarı verici ses tonları çıkardıklarını biliyoruz. Bu sesler diğer türlere üstünlük sağlamalarına sebep olmuş, hayat kalitelerine etki edip daha fazla üreyebilmelerini sağlamış. Öte yandan beyinleri bizden büyük olmasına rağmen benzer sesleri çıkaramayan türler de mevcut. Beyinde ki ses fonksiyonlarının bizimkilere benzer şekilde gelişmemesinin en büyük sebebi, bizim ki kadar karmaşık duygularının oluşmaması. Bazıları sesleri taklit edebilir, bu sesleri de aynı amaçla kullanabilir. Yine de yunus balıkları, balinalar, maymunlar gibi birçok hayvanda da gelişmiş iletişime şahit olabiliriz. Bazı böceklerin birlikte aynı amaç için ses çıkarmadan çalışabilmelerini de iletişimin nasıl ihtiyaca göre yol aldığına örneklendirebiliriz. Bu hayvanlarda ki sosyal davranış biçimlerinin tek tipli olması, iletişimlerinin de kısıtlı gelişimine yol açmış. Aksine insanlarda ki karmaşık sosyal davranış şekilleriyse, bizi iletişimi çeşitlendirmeye zorlamıştır. Bir yandan sürekli gelişen yeteneklerimizin, ses tellerimizde ki etkisinden de değinmemiz gerekir. Sesin çeşitliliği arttıkça, ses tellerimizi de daha fazla sınamamız gerektiği ve beynimizin de bu sınanmalardan nasibini aldığını biliyoruz. İnsanların başka dilleri öğrenmesinin beynin ön korteksinde gelişime yol açtığını bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Beynin yol açtığı hastalıklarda fazla dil bilen insanların daha fazla iyileşme oranlarına sahip olduğu ve beyinlerde ki beyaz dokuların daha fazla olduğu ispatlanmıştır. Geçmişte olduğu gibi bugün de ses repertuarını genişletmemizin, beyin jimnastiği yapmamızı sağladığını söyleyebiliriz.

Bazı hayvanlarında da ses taklidi yaparak avlandıklarını ya da korunduklarını görürüz. Hayatta kalma arzusuyla kazandıkları yeteneklerin, bugüne gelmelerini sağlamaları da bizim hastalıklarımıza karşı gösterdiğimiz dirençlere benzer bir örnektir. Ses, günümüzde de ihtiyaçlarımız doğrultusunda evrimine devam etmektedir. İş dünyasının ve sosyal medyanın getirmiş olduğu kaostan dolayı edindiğimiz aceleci tavrımız, konuşmalarımızı daha kısa ve öz yapmaya sebep olmakta. Daha hızlı konuşabilme yeteneği kadar, anlama yeteneğimiz de gelişmekte ve diğer lisanları öğrenebilme eğilimimiz artmakta. Küresel çapta ortak bir dil gelişmekte ve insanlar dünyanın öbür ucunda ki bir insanla da oluşturduğu dil ile iletişim kurabilecek hale gelecektir. Örneğin şuanda konuşmakta olduğumuz Türkçe içerisinde 6500'den fazla Arapça, 5500'den fazla Fransızca, 1500'den fazla Farsça, 1000'den fazla İngilizce ve 8000'den fazla diğer dillerden kelime bulundurmaktadır. Diğer dillerde de benzer örneklere rastlıyor olmamız, dilin aldığı yolu gözler önüne getirmekte. Duygularımızı daha iyi ifade ettiği için farklı dillerden kelimeler alıyor ya da yeni kelimeler türetiyoruz. Kafayı sıyırmış modernistlerin, dilin evrimine de karşı çıktıklarını görebiliyoruz. Dilin, sestene geldiğini ve tek amacının kendimizi ifade etmek olduğunu unutmamalıyız. Otoriter tavır sergilemeden önce, birkaç ses ile iletişim kurduğumuz dönemleri hatırlamamız gerekir. Bugün emojielerin hayatımızda edindikleri yer, dilin daha ne kadar sadeleşebileceği konusunda size fikir verebilir. Koskoca 2 milyonluk süreçte ki, imla kurallarının var olduğu ufacık noktayı fark etmeniz, büyük resimdeki gereksiz kuralları ve tavırları yok etmek için mükemmel bir başlangıç.

KIRLANGIÇ *Murattgenstein*

İş çıkışı yürüyen merdivenlerin sağ tarafından insanların yüzlerindeki değişen ifadeleri seyrediyorum. Eğer benim farkıma varıyorlarsa muhtemelen bu çocuk neye gülüyor diyorlardır? İçlerinden küfür edenler bile olabilir. Aslında ben de bir zamanlar onların yerindeydim. Sabahları uyandığında 15 dakika bembeyaz tavana bakarak “bugün bu yataktan çıkmam için bir sebebe ihtiyacım var?” sorusunu kendi kendime sorardım. Ne ilginçtir ki; bu soruya bir kez olsun kendi adıma cevap veremedim. Meğer ben yıllarca başkalarının beklentileri ve ihtiyaçları için yaşamışım. Buna benzer bir soruyu da akşamları iş çıkışı metroyu beklerken sorardım kendime: “Şu an kendimi gelen metronun altına atmamak için bir sebebe ihtiyacım var?” Ölmek için çok fazla geçerli sebep bulabiliyordum; ama yaşamak? Sahi insan kendi yaşamından bu kadar kolay nasıl vazgeçebiliyor. Epikür’ün o meşhur sözü kulağımda çınlıyor. “Ölüm varsa ben yokum, ben varsam ölüm yok.” Birkaç saniye sonra omuzumdaki tüm yüklerden kurtulabilirim. İleride kapkaranlık tünelde ışık görüldü, ikonik bir film sahnesi gibi. Şöyle etrafımda 360 derece dönüyorum. Küçük çocuklarının elini sıkı sıkı tutan bir anne, duvara yaslanmış ve umarsızca kitabını okuyan beyaz yakalı kız, sürekli saatini kontrol edip oflayıp pufleyen adam, saçları bembeyaz kanburu çıkmış yaşlı bir amca... Evet sanırım herkesin ölmek için geçerli bir bahanesi ve yaşamak için mecburi

sorumlulukları var. Sanırım bugün ölmek için doğru bir zaman değil. Benim yüzümden insanların gidecekleri yere geç kalmalarını istemem. İki haftada bir seansım var. Bacak bacak üstüne atıp kendinden emin tavırlarla dinleyen terapistim bana kendimi anlatmamı söylüyor. Zaten öyle yapıyorum. Başka kimi anlatabilirim ki? Bu hayatta yaptığım seçimlerden ziyade, yapamadıklarımın ceremesini çektiğimi düşünüyorum. Birbirini tanımayan ve sevemeyen ama yine de katlanmayı başarabilen iki insanın bencilce bir kararı sonucu dünyaya geldim. Kendilerinin sahip olamadığı ortamı bana sunmaya çalışarak başlamışlar işe. Daha henüz doğmadan ansiklopedilerle dolu bir kütüphane. Çocuğumuz okuyup, bizim yapamadıklarımızı yapacak. Peki neden ben? Derslerime çok çalışırsam yüksek notlar alırım, yüksek notlar alırsam iyi bir lise ve üniversiteye gidebilirim, iyi bir eğitim alırsam güzel bir işim olur, güzel bir işim olursa çok para kazanabilirim, çok para kazanabilirsem hayallerimi gerçekleştirebilirim. Peki benim hayallerim neler? Geride kalan bunca yıl yaşadıklarımın bende bıraktığı izleri silebilmek... İstenilen insan olmak için çabalarken; aslında hiç de olmak istemediğim birine dönüştüm. Ve şimdi bunun ağırlığını ömrümün geri kalanında taşıma erdemini göstermeliyim. Göstermeli miyim sizce? Telefonuma bakıyorum dudaklarımı bükerek.

FİLTRESİZ DERGİ

Mesaj gelmiş mi? Yarım saattir kız arkadaşımı bekliyorum. Ellerim cebimde Şişhane durağının önünde güneşin batmaya doğru bıraktığı kızılığı seyrediyorum. İlişkilerim neden yürümüyor? Bir sorun mu var? Eğer varsa kesin bendedir. Beni gerçekten sevdiklerinden şüphe duyuyorum.

Aynı şekilde ben de kendimden o kadar emin değilim. Sanki geçmişte bir yerlerde birilerine saplandım kaldım. Yazarların yaşadığı sendromu yaşıyorum ilişkilerimde. İlk romanıyla başarıyı yakalayan yazarlar sonraki kitaplarında daha iyisini yazamama korkusuna kapılırlar.

Bir tıkanıklık yaşarlar yazma konusunda. Ben de ilişkilerimde buna benzer bir tıkanıklık yaşıyorum. Artık geri gelmeyecek bir kadının hatıralarında yaşayan saplantılı aşkıyım. İlk bakış, ilk gülümseme, ilk dokunuş, ilk öpücük, parmak ucunda yürür gibi yaşadığımız günler, çocukluğumun Bayram sabahları bir daha geri gelmeyecekmiş gibi. Peki şu an? Kendisinden vazgeçmiş bir kadının can havliyle tutunduğu bir dal mıyım? Yoksa sığındığı bir liman mı?

Ya da kaybettiği güvene rağmen erkeklere verdiği son şansı elde eden talihli miyim? Bilemiyorum Altan...

Kim?

Murakami...

Anahtarı usulca çeviriyorum. Saat gecenin yarısı. Evdekileri uyandırmamalıyım. Neyseki bugün de ölmedim.

Ölmek nasıl bir şeyse. Ama yaşadığım da pek söylenemez. Kuluçkaya yatmış hayallerimin içinde varoluşsal sancularıyla boğuşan bir kırlangıçım.

Ah! Şu kabuğumu kırsam nerelere göç edeceğim...

OYUN PARKI

Barış Şahingöz

“Lunapark gibisin, dedi
eğlenceli ama ürkütücü...”

“kimse beni bir lunaparka benzetmemiști
daha önce” dedim

“çünkü” dedi; bir süre konuşmadı...

“çünkü ben” dedi;

“ben lunaparkları çok severdim küçükken ama bir taraftan
da hep korkardım
belki de o belli belirsiz korkuyu seviyordum”

“adrenalin seviyoruz yani” dedim

“seni sevmek bana çocukluğumu hatırlatıyor
o büyük giriş kapıları, renkli ışıklar, kahkahalar,
Çığlıklar rüyayla gerçek arasında bir masalda
gibi...”

“bir masal kahramanı olmayı isterdim”
dedim

kahkaha attı

“masal kahramanı mı?
fazla romantik kalır onlar sana”

ben de gülmeye başladım...

“o zaman ben de anti-kahraman olurum”

“jokeeerrr!!!” dedi

“deli, eğlenceli, anarşist ve n’apacağı önceden belli
olmayan
tam senlik!”

gölümsedim...

“joker benim için çok ayırdır
batman’ın sağlayamadığı adaleti sağlar o
aynı Tanrı’nın yaptığı gibi...”

“biliyorum...” dedi
kendi doğruların
kendi oyunların
kendi kargaşaların
inat ettiklerin
kırpı döktüklerin
iyileştirdiklerin
ve kendine ait bir adaletin...”

“herkes gibi” dedim

“hayır! bazı insanlar gibi”

“her insanın kendi doğruları,
bildikleri ve inandıkları vardır”
dedim

“ama her insan bunlar için savaşma
cesareti bulamaz”
savaşmadan kaybedemezsin ki”

durdu...

düşündü...

“seni tanıdığım günden beri değişmedin” dedi
hayat senin için hala oyun parkı
hayatındaki insanların hepsi oyun arkadaşların
güzel ve deli kadınların, hepsi senin suç ortakların
mesleğinse en sevdiğin suç oyuncuğın”

RUHUMU DİŞLEYEN ŞEHİR

Ayhan Sarı

Yağmur çekingen ısıklar fırlatıyor sağa sola
Kaybettiklerimin şemsiyesi altında sırlısıklam
Düşlerimden kurduğum kulübeye yaklaşıyorum
Zamanı sarıp sarmaladığım her adımda

Günlerden pazar yazıyor çamurlu pabuçlarımda
Aylardan mayıs diyor bir sokak lambasında
Şehrin iniltileri rengârenk sıkıyor içimi
Tek içimlik sigara olasım geliyor duman duman

Bereli sözler değiyor kaldırım kenarlarına
Kanamalı şiirler bekliyor gecenin kapısında
Pencere pervazlarına düşlerim sıkışmış
Ne yapsam ne etsem neyi çiğnesem neye küfretsem
Açılmıyor

Bira şişelerinden bilyalar yapıyorum
Kızgın bakan bir bahçenin tozlu köşesinde
Kırdığım her şişeden canımı acıtan bir hatıra düşüyor
sere serpe
Yayıldıkça yayılıyor bahçeye sokaklara ve şehre
Ensemden dişlemiş bir leopar koşuyor her yere

Yukarıda yağmur aşağıda benliğimden akan çamur
Gökyüzünden tanrılar tükürüyor yüzüme
Arınma günümüz bu günmüş diyorum
Şükür şükür
Tükür tükür

“SANATTA YARATICILIK ESASTIR... BAŞARILI SAYILMAYAN SANATSAL BİR YAPIT BİLE TAKLİDİNDEN DAHA DEĞERLİDİR...”

RÖPORTAJ: AYLİN TAMAKAN NERGİZ

1945'te İstanbul'da doğan Kandemir Konduk üç çocuklu bir ailenin tek oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Annesi Nuriye Hanım ev kadını, babası Haşim Bey ise polistir. Özellikle 1990'lı yıllarda yaptığı dizilerle damgasını vuran, güldürürken düşündürebilen yazar ve mizah ustası Kandemir Konduk ile günümüz dizileri ve mizahı üzerine konuştuk.

Kendisi ile röportaj yapabilmek ise benim için büyük bir onurdur. Bu fırsatı verdiği için öncelikle kendisine minnetlerimi sunarım.

Sanat hayatına ve yazmaya nasıl başladınız, sizi yazmaya teşvik eden şey neydi bahsedebilir misiniz?

İnsan, küçükken duygu, gözlem ve düşüncelerini açıklamak için, yeteneğine göre; şarkı söylemeye, resim yapmaya, yazı yazmaya yöneliyor. Benimki de öyle oldu.

Alaycılık yönü nasıl başladı? Bu hicivin altında yatan neydi?

Alaycılığa gelince, çocukken çok zayıftım, sıskaydım. Bu nedenle de yaşlılarım top oynarken beni takıma almazlardı. Ben de onların maçını izlerken, komik halleriyle dalga geçer, beni üzmelerinin acısını çıkartırdım. Büyüyünce de bizi üzenlerin mizah yaparak komik hallerini, yanlışlarını vurgulamamın kökeni bu olmalı.

Umarım, “ Sorunsuz bir ülkenin sorumsuz gençleriymiş gibi “ yaşadıklarını fark ettikleri zaman güldükleri şeyler de değişecektir.

Yazılarınızda ve şiirlerimizde hiciv olduğu kadar meydan okumada görünüyor. En büyük meydan okumanız hangisiydi?

Mizah, aslında güldürürken haksızlığa, hırsızlığa, baskıya çağdışılığa karşı çıkıyorsa toplumsal yararını sağlamış olur. Bunlara hiç değinmeden salt güldürmek amaçlı yapılırsa o da mizahçının tercihi sayılır.

İnsanların ruh yapısını çok iyi yakalıyor ve bunu gerek oyunlarınıza, gerekse yazılarınıza yansıtıyorsunuz. Bunu yapabilmek de hayata ve insana bakış açınızdan kaynaklı diye düşünüyorum. Kandemir Konduk hayata nasıl bakıyor?

Oyunculuk da ve yazarlık da gözlem önemlidir. Bir karakteri onun bütün boyutlarıyla oyuncuya tanıtmak gerekir. Ben, genelde halkın içinden çıkan kişileri güncel durumlarıyla aktarmaya çalışıyorum, gerisi yönetmene ve oyuncuya kalıyor. Son dönemde televizyon yerine tiyatro çalışmaları yapıyorum.

Perihan Abla, Mahallenin

Muhtarları, Abuzer

Kadayıf gibi hala çok sevilen ve uzun soluklu diziler

yaptınız. Ancak sizi uzun zamandır dizi projelerinde

göremiyoruz. Bu tarz yeni projeler var mı?

TV dizileri uygar ülkelerde 40-50 dakika sürüyor. Bizde gece yarısına kadar uzuyor. Birincisi, bu bana ters. İkincisi silah, cinayet, şiddet, entrikalar, kötülüksüz dizi olmaz (!) anlayışı... Üçüncüsü, ülke gerçeklerine, sorunlarına değinerek dizi yazma olanağının olmayışı. Sonuncusu da, bu tavırdaki bir yazara artık teklif gelmemesi. (Gülüyor)

Televizyondan sizi uzaklaştıran ne oldu? Neden eskisi gibi sizi televizyon dünyasında göremiyoruz?

Sanatta yaratıcılık esastır... Başarılı sayılmayan sanatsal bir yapıt bile taklidinden daha değerlidir.

Taklitçiliğe fabrikasyon üretimlerde sıkça rastlanır. Televizyon dizileri de sürekli tüketilen ürünler olduğu için çalışmalar ve aşırı benzerliklere rastlanıyor.

Aşk, ihanet, intikam, şiddet konulu diziler ilk yapan tarafından

tutturulunca seyircinin karşısına beş on tane birden bu tür diziler çıkıyor.

Günümüzde yaratıcılığın değil de taklitçiliğin prim yaptığı

bu tarz dizileri siz nasıl buluyorsunuz?

TV Dizilerinin bir bölümü büyük emek ve büyük harcamalarla çekiliyor. Çünkü yapımcı bunları yurtdışına satmayı amaçlıyor. Satıyor da... Ancak, bunların pek çoğu bizim seyircinin (ülkenin) yaşam biçimiyle çelişkili oluyor.

İç piyasa için çekilen dizilerin birkaç tanesinde olumlu öneriler gözlense de (örneğin kadına şiddete karşı çıkmak gibi) çoğu, aynı tas aynı hamam...Sanki, başka gezegende yaşanan ilişkiler, aşklar, meşklerle izleyiciye uyku ilacı dağıtıyorlar!...

KONSER YASAKLARI

-Son günlerde hatta son yıllarda diyebiliriz, hepimiz ağlanacak halimize gülüyoruz. Gülmek hayatımızın her anında belki de nefes alabildiğimiz tek yer. Siz bir usta olarak günümüz gençlerinin mizah anlayışını nasıl buluyorsunuz?

Gülmek, yaşa göre, eğitime, ekonomik duruma; ayrıca, ülkeden ülkeye ve dönemden döneme göre değişebilir.

Bergson, "Gülmek, bir mutluluk belirtisidir " der. Doğrudur. İnsanların karnı açken değil, tokken daha çok gülebildikleri saptanmıştır. Karnı doymak (çeşitli anlamlarda) insanı mutlu eder, yaşamı sevdirebilir.

Ülkemizde, niçin mutlu olmadığını sorgulayan ve çözüm arayan, bilinçli gençlik kesiminin dışında kalan büyük genç çoğunluğuna gelince...

Onların gülme anlayışı farklıdır. Yüzeysel konular, argo, küfür, cinsel içerikli espriler ve sosyal medya mizahı ilgilerini çekmektedir.

Umarım, " Sorunsuz bir ülkenin sorumsuz gençleriymiş gibi " yaşadıklarını fark ettikleri zaman güldükleri şeyler de değişecektir.

**Bence, haklılar Kamil Abi
Konser izlemek, müzik dinlemek**

Coşup eğlenmek, gülmek

Ne demek?..

Yiyemezken üç öğün yemek

Pazarda alışveriş edememek

Elektrik faturasına bakıp

delirmek

Zıplayan kiralari ödeyememek

Benzin fiyatına yetişememek

Mültecilere iş güç vermek

Milyonlarca işsiz genç

yetiştirmek

Hesap soranı dava etmek

Ve her akşam ekranda masal

dinlemek

Varken, konser sizin neyinize

Oturup ağlayın halinize

Diyorlar... Bence haklılar!

Kandemir Konduk

SÜRTMEK
Erdoğan Gül

SÜRTMEKTEN GELİR SÜRTÜK Kİ
SÜRTTÜM
SÜRTÜYORUM
SÜRTERİM
SÜRTECEGİZ
SÜRTERİZ

PSİKOLOJİK AMNEZİ

Deniz Dengiz

/Her geçip gidenin hayatımızda derin bir izi vardır. / Getirdikleri ve götürdükleri... / Zaman zaman onları hatırlamak güzeldir. / sevgilim, duvara yansıyan görüntünü izliyorum şimdi. / deli raporu sunacağım sana / yağmurlarda soyunup bilinçaltımda kendime rastlayacağım.

/ Görünürde ne bir insan sesi ne de bir ışık... / Uzakta sadece birkaç köpeğin havlamasını duyuyorum.

Ben bu mezarın bekçisiyim. Burada yatan neyim olur onu bilmiyorum. Bilmiyorum. Bilmiyorum. Belki de yıllar öncesinde ölen bir arkadaşımın mezarı... Hiç sanmam. Çünkü benim arkadaşım hiç olmadı. Hep yalnızdım. / -bu mezar kimin diyorum kendime... Bir mezar işte! -Kiminse kimin.

Babam, ne çok uzun yaşamış. Ölmesini çok istedim. Bekledim; ama o hep yaşadı. Ölmek istememişti. Öyleyse bu mezar kimin ve bu toprağın altında yatan bu ceset kim?

Ve sabah oldu.

İçimin sıkıntısı az da olsa geçmişti. Masaya geçtim. Şöyle saçma bir öykü yazdım: 'yaşlı adam kendi kendine takvim yaprağını kopardığı sırada kapı çaldı. Adam irkildi. Kulak kabarttı kapıya. Kapı bir daha çaldı. Bir daha... Aslında kapıyı açmak istemiyordu. Sonra kapı sustu. Kimin olabileceğini hiç düşünmedi. 'Beni bu evde yalnız başına bırakalı tam yedi yıl oldu' / Sonra pencereye yöneldi. Gökyüzüne baktı uzun uzun 'kar yağacak' dedi kendi kendine. / Sokakta, karşı kaldırımda orta yaşlı bir kadın yürüyordu.' (12.33)

(08.00- 10.30) üstüne üstelik çok üşüdüm. Bu lanet olası işe neden karıştırıldım. - aramızdaki biri: "bu kadın, neden beni böyle terk etti' dedi. /

-Odaya kadın ve erkek girdi. Soyunup yatağa girdiler. Kadın: ' Seninle yeniden seviştiğime çok sevindim ' dedi erkeğe. / O kadını tanıyordum eskiden.

/ Hastalandım, sonunda. (08.45) ikide bir burnumu siliyor ve yorganıma sıkıca sarılmış bekliyordum yatağın içinde. (09.22) kötü bir rüyada uyandım, Şimdi rüyamda ne gördüğümü hatırlamıyorum. Belir belirsiz şeyler, anladığım kadarıyla beni çok etkilemiş olmalı. / Dün okuduğum kitaba devam ettim. Bütün gün bekledim aramadı. Şimdi saat 13:31 / arayacağı da yok sanırım. En azında bir mesaj gönderse rahatlayacağım.

İyi bir kahvaltı sofrası görmeyeli uzun zaman oluyor. Sevgilim beni terk etmeden önce olmalı. -o güzel günler geride kaldı / İnsan böyle hasta olduğu zamanlarda daha çok özlüyor o günleri.

Rüyamda çok mutluyum...(kadın kendini gösterdi usulcana / çekingenlikle koşulu beyaz usulcana / gittiler gözleri aşka yaşamaya yangın / gidip gelenler oldu gitti geldiler... Cemal süreya / ey cemal / (sonrası iyilik güzelliği... Cemal süreya)

FİLTRESİZ DERGİ

Karlı vadileri seyrediyorum her gün. Sabah erkenden uyanıp odun kırıyorum önce. Kahvaltıdan sonra komşunun çocuğu ve köpeğiyle bir iki saat yürüyüşe çıkıyoruz. O kadar. Her neyse. Artık yeter. İyi ama niçin? Çünkü sözün sonu bir türlü gelmiyor, gittikçe uzuyor. Başka bir şey düşünmeye gerek kalmıyor. / Kafamın içinde o, başka bir yerde arama. Kesin olarak orada çıkış arıyordur. Çıkış yok. ' gel otur yanı başıma' diyorum.

(15.02) – Bir şey içmez misin? – yok, dedim. Ben ayaktaydım o sırada. Yanıma yaklaştı. Fermuarımı indirdi. Elini soktu. Ben kendimden geçtim. Kasıklarımdaya yanma duydum. Kendimden geçtim. Geçtim. Geçtim. (uyandım. / düşmüş sadece)

Beton olmuş gövdem. Hastayım. (*hep zavallı hissetmek kendimi, çok çaresiz, / hep yeniden başlamak ve hep başa dönmek, / savaşmak hiç ara vermeden, gene de bilmek / bu olacak hep benim yazgım! Cesare Pavese*)

Bu sabaha karşı uyandığında birdenbire öldüğümü gördüm. Daha önce ölmüş müydüm hatırlamıyorum. Bu duygu öyle içime akıyordu ki, tanımlayamıyordum kendimi. Üzüldüm mü sevindim mi? Sözlerimle kendimi sadece heyecanlandırdım, Ama iki yıl önce öldüğümü tahmin ediyorum. Önce en büyük ablam ağladı. Sonra bütün komşular toplanıp ağladılar. Bütün akrabalar. Tanıdıklar, dostlar ağladı. Ben hiç ağlamadım. Belki sonra ağlarım. Cenazem yıkandı. Aldılar. Götürdüler. Gömdüler. Dualar okundu. / Özlemek istiyorum kendimi. /

Ve sabah oldu. (09.45) Eğer beni terk etmeseydin / birlikte oturup çay ve şarap içecektik. / Göbeğine senin en sevdiğin Edith Piaf şarkısını bir meyve niyetine sürecektim. Türk kahvesi içip ellerinin falına bakacaktım./ Rusya'nın birinci dünya savaşından nasıl çekildiğini... Enver Paşanın kadınlara düşkünlüğünü... / ... Janis Joplinle nasıl seviştiğimi rüyamda anlatacaktım. / Annemin rahmine nasıl düştüğümü... Koltuk altlarımın kılınmasını... Süveyş kanalının açılış törenini... / sen bana önce sol memeni gösterecektin. Ben de sana çürük dişlerimi gösterecektim.

/ senden önce bir araba çarpmış olsaydı bana bu yaşadıklarımızın hiçbirini yaşamayacaktık. (09.01)...

-388 numaralı kırmızı körüklü otobüsü beklemek zorundayım.- /-kırk beş dakikalık yolculuk. Kısa süre içinde 388 numaralı otobüse karşı içimden tuhaf şeyler geliyor. / Kırmızı körüklü otobüsün arka koltuğunda oturup yol alırken otobüsü patronum, iş arkadaşlarımdan daha yakın buluyorum kendime.

FİLTRESİZ DERGİ

/ Nasıl bir yaşam bu! Gerçekliği bile elimden alınmış. Çizgileri, sınırları var... / Uyuşturuyor belleğimi. Küçücük odamda yanına sokulmuştum, / sen beni uzaklarda ararken. Kendimden bezmiş soğuk havayı soluyordum. / benden uzaklaştığında her şeyi bıraktım o uçuruma. Bir düş buldum kendime, düşünmekten bıktığımda.

Dönüşsüzlüğün olduğu yerde kendimi aramıyorum. /

Dar, eğri bir yoldayım. / 388 numaralı körüklü otobüs çalıştığım lokantanın tam karşısında duruyor. Patronum yolumu gözlüyor. / Üstümü değiştirebilecek zamanım kalmış sadece. / Her şey birdenbire oluyor.

/ Tekrar isteyim./ Ne çok müşteri var? Sayamıyorum. Ağzları görüyorum o an sadece. /-yemeklere saldırıyorlar... Patronum beni çağırıyor. Koşuyorum. Müşteriler çağırıyor. Koşuyorum. Mutfakta yemekler soğuyor. Neredesin? Acele etsene! Koşuyorum. Bardaklar kırılıyor ellerimin arasından... Hesap nerede kaldı? Masa kirli duruyor! / Koşuyorum. Acılı mı? Zeytinyağlı ister misiniz? Tabak, kaşık! Peçeteler nerede kaldı? Koşuyorum... Patronum arkamdan yaklaşarak müşterilere çaktırmadan: '-Bu hantallığınla senin işine son vereceğim bu hafta.' diyor./ -ben o sıra tuzlukları doldurup müşteriye yetiştirme telaşı içindeyim. 42 numarada oturan müşteri, Kalamarından şikâyetçi oluyor... Patronum köpürüyor. Salatalar... Yemekler, Mezeler, Cacık, humus, falafel.

/ Mutfaktan durmadan ismim çağrılıyor başka kimse yokmuş gibi: 'Oğlum ortalık yavşak dolu bu şehirde sen de yavşak olmasan geçinemesin.' şef yardımcısına öğüt veriyor. Ben kirli tabakları silmekle uğraşıyorum o sırada.

/// Burası bir gurbet mi yoksa bir sürgünlük mü? Beklersin hiçlikte tedirgin. Kimse gelmez. Belleğinde yığın yığın anılar. Bir şeyler bulursun orada, ipi makaraya geriye sararsın yeniden. // Hiç durmadan belleğin loş koridorlarında yavaş yavaş ilerlersin, hissedince ışığı yakar, içinde taşıdığın yabancıya bakarsın. / Her şey dinlenirken oluyor, her şey kendini buluyor karanlıkta. Yeniden boşluk olmak, boşluğa doğru koşmak... Unutmak. Kendimizi bir imgeden boğmaya çalışmak. - kaybettiğimiz her şey bir şarkı.

/-İşte o gün bir yağmur damlasının yüreğime düşmesi gibiydin./ Sen bana hiç selam vermeden de geçebilirdin? Beni geçip yoluna devam da edebilirdin... İçime sığmayan bir boşluk yaratın o gün. Sen hiç anlamadan soğuk bir volkan gibi patladım. O gün o yağan yağmurun kollarına çepeçevre sardın beni ay tanrıçası gibi. Evet! Böyle süremezdi, sürmedi de... (Aşk ezici bir karabasan olmuştu artık benim için / O gün ve ondan sonraki günler. / Kendi yazgım beni kendine çekiyordu / Soğuk ve anlaşılmaz bir kuralla... Hüzünlü bir gezintiden, sonra senin gözlerin göğün tatlılığını yansıtırken, Yüreğim cehennem gibi sıkılırken. /

FİLTRESİZ DERGİ

Nereden geldim. -nereye doğru gidiyorum? İçkiyi bırakmış çevreme uyum sağlamış her yönüyle normal davranmaya başladım. / Şimdi, senden çok uzaklarda başka bir ülkedeyim. Sekiz ay geçti. // Mağarama dönüyorum yeniden. Yazışmalarımız yarım kaldı. Bunun ilk defa başıma gelmediğini düşündüm, iyi niyetle yapılan girişimlerin bazen arkası gelmiyordu. Konu üzerinde fazla durmadım. Uzun bir süre sesin soluğun çıkmadı.

-Sen hiç ölmez misin benim için? /. Kaç haftadır hiç izin kullanmadım. Kaç haftadır sırasıyla her sabahı her geceyi uyanıp tekrardan uymak zorundaydım tüm olup bitmişliğiyle. Her gece yorgun argın uzandığım divandan her gün tüm pazartesilerin şafağına uyanıyorum. Değişim, yoktu çevremde.

Sekiz ay! Bu kadar zaman geçti mi ki! Bekledim uzun saatler telefonun başında, telefonum hiç çalmadı, çalmaya da niyeti yoktu.-hiçbir zaman gelmeyecektin- telefon çalsaydı, senin numaran gözükseydi ne çok mutlu olurdu, kim bilir? Bir kuş gibi kalbim çarpacaktı. Yüzyıl geçse de aramanı bekleyebilirdim o kavuniçi koltukta oturarak. Bu soru zihnimde kirli bir imge olmuş günlerdir, lokantanın telaşını yaşayarak./

Mezeler, kokmuş kalamarın kokusu, kahvenin tortusu, sarışın kadının kalçası, 388 numaralı körüklü otobüsün sidik kokusu, eskimiş gömleğimin kiri, patronumun her gün dinlediği aptal müzikleri, Lea walker'ın loş bir koridorda kalmış çırılçıplak görüntüsü zihnimde dolaşiyor.

-Evet, insanın bir 'yazgısı' vardı. Bu yazgıyı insanın kendisi yazarmış, diye okumuştum bir yerlerde. İçim boşalmış korkunç bir acıyı yaşamaktayım.

Yaşadığım bir yaz mı, yoksa bir kış mı? / Kaç yıllık birlikteliğimiz birden parçalanıp toz buz oluyor. / Üşüyorum. Kirli bir yağmur aralıksız bu şehri sabahtan beri hırpalayıp duruyor. Durağa geliyorum. Dizlerim sızlıyor. 388 numaralı otobüs on dakika sonra beni durakta alıyor. En arka koltuğa geçip yorgun bedenimi bırakıyorum.

Bir böcek gibi yaşamaya başladığımdan beri duygusuz, ne yaptığını bilmeyen birine dönüştüm. Kendimi kaybettim. / -Benim hiçbir şeyi bilmediğimi sanıyordu, her gözümün içine baktığında o gün de aldatıldığımı biliyordum oysa. / Sevgilim, arzularımızı tamamen unutarak evi terk etti. /

Kusursuz acılar seçtim / acılar mucizedir bir bakıma (Deniz Durukan)

FİLTRESİZ DERGİ

Yalın bir bahar akşamı aklımda tutuyorum bu mısraları senin için. -Sen şu an neredesin şimdi kim bilir, neler yapıyorsun, hangi ülkedesin? Hangi iklimi yaşıyorsun? Hangi köşeye sığınmış kimin gizemini bekliyorsun? / Beni soracak olursan eğer burası çok sisli ve karanlık... Elektrik biraz önce yine gitti. Mumun yarı aydınlık ışığı odamın duvarına vururken benim sana bir gölge gibi yaklaşmak isteyen aklım duvarın diğer kısmını kuşatıyor. / Keskin soğuk bir iklimi yaşıyor ruhum. Her şey ince tanımsız bir çizgiyle parçalamış olduğumuza inanamıyorum. Sesinden geride kalmış olan ses atomunu arıyorum odamın içinde.

Bu hastalığa yakalanalı epey oluyor, daha bu kapı çalmadan çok eski bir zamanda...)

(Şarkı, bulut.) / Aşağı sarkıyorum siyah buluttan. Ayaklarım hafafitten yere değiyor. Yeniden doğuyorum kirli yeryüzüne./ (saatlere alıştırm / karanlıkta seçemiyor beni / onu çok sevmiştim / -artık aramıyor. / (Deli olacağım belki. Çıldıracağım.).

Kaos / dinmeyen acı. Hüzün.

/” ortasında bırakıldım bir ülke... Eylül ülkesi... / mistikler gibi belirsiz geceler... Bir alg rüzgârı... Denizaltı karanlığında ışık ve siyah... Deniz ağaçlarında bir mai aramak... Okyanusların siyah güneşi... Bir yosun müziği... Mani... Melankoli... (Lale Müldür)

Siyah ve ölüm... Dip.

-Jilet.

DEVAM TANISI

Feyza Mentem

Bir zamanlar duyduğum şen kahkahamın o coşkulu sesine ve üstüne oturduğum elektrikli sandalyenin cızırtılı senfonisine şimdilerde öylesine yabancıyım. Işığımı saçtığım bu gecede bir kara leke, sönen tenime karışan bir yabancı, alacaklım olduğuna inan bir yalancı daha var benden dışarıda ve benden bir tane daha var içeride, ölürse benden değil. Sizlere zihnimin mekanik parçalarından sıyrılıp, tuttuğum ihanetleri armonikaya üflediğim gecedен sesleniyorum. Bir küfür müdür her gün aynı kâbuslar, şekilsiz yüzler, paramparça hayatlar, tam teşekküllü dökük hikâyeler? Yoksa bir ceza mıdır? Işığımı saçtığım bu hüznünlü gecede herkesin payına düşen bir sessizlik var. Neyin ne olacağını bilebilmek ne acı verici. Yıldızların evi olduğu göğe yabancılaşması ve bir dangalak yaralının yalnızlaşan geceye ışığını saçması ne zaman kaybı ne hüznünlü bir andır. Alaycılığıyla kalbindeki kötümserliği ritme tutturun yirmilik bir deli ruhun kırmızıçizgisi intiharken, keskinleşmiş kararlarını karalamak ne hadsizlik ne ahmaklıktır. Anlamsızlık ve feragatle bir plaza eşliğine sızan ayyaşın ağzından dökülen harflerin barınağıdır kin ve nefret, realite ve katiyet, yoksa kim çekmek ister ki bu dünyanın kahrını? Sırat köprümde karşıma çıkan bu neşterli cerrahlar bir sanrı, bir siluet midir? Otopsiye yarım akıllı kötülerin “devam” yazma cesaretini kim gösterdi yeryüzünde? Bir bela mıdır ümit etmek, ilk günkü gibi doğmayı yeğlemek kendini karşına almak mıdır? Yaşamak, başa gelenin çekilmesi midir? Hayatın kaynar kazanında beklemek zamana karşı zırh kuşanmak mıdır? Hey, nedensizlik dünyası! Daha ne kadar sebep üreteceğim bir köşene tutunmak için? Kalıcı hasarlara yol açan bir bunaltı mısın, yoksa gelip geçici bir bulantı mı?

Daha kaç kere hızlı manevranın altında ezilenleri seyredeceğim, daha kaç kere dünyayı ayaklarının altında ezenlerin azametinde volta atacağım? Kuyruklu ideallerin, çemberinde çene oyanların, dişlerinin arasında sıkıştırdığı etini sahneye sunan faşist köpeklerin, aldattığın, aldandırdığın ve arlandığı her bir varlık, kötü oyununun bir kurbanı mıdır? Işığımı saçtığım bu gece de bir kavga var ve benden bir tane daha var içeride, ceninken soldurursam ölümün oksijenini benden değil! Hayır, durmadan pelteye dönüşen bir zamanda, devamlılığı kaldıramaz, iki taraflılığı resmiyete dökemez o çelik yelekli ruh. Şimdi elinde tuttuğun neşterle göğüs kafesimi deş cerrah! Sende göreceksin ki, küçük bir portakalım ben, çekirdeğim hep kayıp. Benden bir tane daha var ışıklı gecenin karanlık bir istasyonunda, teslim ederse hızlı bir trene gecikmiş bir çöp gibi kokan düşlerini ve bir kan gibi akarsa hayalleri raylara ve ölürken geride kalmışlara söverse, benden değil. Gün ışığına karşı karanlığını satmayan bir altın vuruşum ben. Bu yüzden bağışıklığım gayet kuvvetlidir. Hiçbir yolculuğa kanmayan ve artık hiçbir gidişin ardına ağlamayan biri daha var o sedyede, eski bir albüm gibi saçarsa meydanlığa anılarını, kulaklarınız buğulanır süslü tiratlarıyla ve hatta gözleriniz kamaşır yaşam arzusunun zarifliğine. Dünyaya yabancılaşıp, gösterisini kemikleri kırılarak terk ederken ışığını söndüren bir benlik daha var içimde. Olurda gecenin saçtığı o kasvetli karanlığı öldürürse ve satırla kuşatırsa tüm o gölge evlerin perdelerini, benden değil.

ÖZGÜR TUTSAK

Şeyma Köşgen

Çeyrek asırlık -bu şekilde ifade etmek daha afili geliyor- öğretilerimden yola çıkarak tamamen şahsıma ait olarak açıklayacağım haliyle özgürlük; İlkel benliği oluşturan ilk öğrenme süreci tamamlanıp, farkındalık bilinci oluştuktan sonraki hayat yolunun tamamını kapsaması arzusu içerisinde olunan bağımsız seçim hakkıdır. Yani kavramsal olarak bir devletin vatandaşına, bir insanın diğer bir insana sağlayabileceği olgular çerçevesinde sınırlandırılmayacak kadar ötede yer alıyor. Ancak dünyamızın, zihinlerimizde sonsuzluğu ifade eden bu kavramın ne kadarlık kısmını yaşamamıza müsaade edeceği meçhuldür. Bu yüzden çoğu insan sınırların ötesinde olmaktan ziyade, "Bulduğum bu sınırlar çerçevesinde en fazla ne kadarını yapabilirim?" sorusunu sorarak "olabildiğince" özgür bir hayatı konumlandırma üzerine çaba sarf ediyor. Bazı kararların, dünya genelinde hukuksal ve vicdani olarak kabul görmüş olan yanlışlara sevk ederek canlıların hayatı üzerinde büyük tehlike arz edebileceğini düşündüğümüzde, bunun sağlıklı bir sınırlandırma olduğunu kabul edebiliriz. Çünkü sınırlı bir dünyanın sınırlı varlıklarıdır. Varlığımızın bu sınırdaki huzurla devam etmesi için de sağlıklı bilinçlerin, sağlıklı bilinçlerin sınırsızlığını engellemeye yönelik duvarlar örmesi gerekiyor. Bu bağlamda kavramı "Her şeyi yapabilmek" olarak değil, "Diğer canlıların haklarını gasp etmemek şartıyla bedensel ve ruhsal hazzın sağlanabileceği bir hayat düzeni oluşturabilir konumda olmak" olarak özetleyebiliriz.

Peki, biz bunun neresindeyiz? Özgürlüğün ne kadarında varız? Nelerin özgürü, nelerin tutsağıyız? Bana öyle geliyor ki birkaçı dışında tüm anahtarların bizde olduğu parmaklıklar ardındayız. Sınırsız olmak değil, sınırları genişletmek algısında. İnsan, insan gibi doğarız ve insan gibi yaşamak isteriz. Doğduğumuz hayatı öğrenmeye başladığımız an bağılı bulunduğumuz sınırları da sorgulamaya başlarız. Aile, toplum, kültür, din, siyaset gibi günümüz dünyasının mühim yapıtaşları olan pek çok konu da sorular sorarak fikir sahibi oluruz. Doğruyla yanlış ayırt etme becerisine sahip olan mantığımız ve vicdanımıza sığınarak gerçekliğe ulaşırız. İnsan eliyle meydana getirilmiş olan, göz yumulan bazı gerçeklerle ilgili fikir beyan etme cesaretini gösterdiğimiz noktada özgürlük savaşımız başlar. Yani özgürlüğün ilk aşaması, korkusuzca duyurabilmektir. Fakat ne büyük ironidir ki duyurmak, duymaya tutsak hale getirir. Çünkü hepimizin hayatının kösteği ya da amiyane tabirle "Bak hele bak, gördün mü falancanın oğlu ne paylaşmış. Komünist bu, Allah ailesine sabır versin yahu!" su olan, hatta çoğumuzun kan bağı da bulunan bir "el alem" i var. Siz bildiniz onu ama yine de kısa bir el alem turuna çıkalım. Ne yazık ki onlar hala kendini bilmiyor.

“Yazma yavrum öyle şeyler. İlla yazacaksan da profilini gizle bak herkes görüyor, başın derde girer. Aman eleştirme yavrum, ot gibi ol tamam mı? Çünkü biz seni çok seviyoruz.”

“Bu ne biçim bir kıyafet! Yakışıyor mu sana? Örtünmek istemedin karşı çıkmadık, bari derli toplu giyin. Bak ne kadar temiz bir ailenin evladısın, yarın öbür gün başına bir şey gelirse yine bizim canımız yanar. İçin gitsin ama sapkınlık dünyanın en gözde sessizliği olduğu için zorla duvarlar ör kendine tamam mı? Çünkü biz seni çok seviyoruz.”

“Ne demek ben ne istediğimi öğrenmeden hemen üniversite tercihi yapmak istemiyorum! Ne demek ben henüz neye daha yatkın olduğumu bilmiyorum! Sen kendini yok sayıp çok çalışarak iyi bir üniversiteden mezun olmazsan biz nasıl pohpohlanacağız? Biz ne istiyorsak ve biz nasıl takdir görebileceksek o şekilde yaşa hayatını tamam mı? Çünkü biz seni çok seviyoruz.”

“Canım benim, tabi ki kararlarını sorgulamak haddimiz değil ama tesettüre girerek kendini kısıtlaman ne kadar doğru? Genç ve güzel bir kadınsın. İstedğin her şeyi yapabilmelisin. İstedğin yere gidip, istediğin şeyi yiyip içebilmelisin. Ve sanki tesettürlü olmak da kadının irade ve özgürlüğünde değilmiş gibi başörtünü çıkararak özgürce giyinebilmelisin. Bunu mutlaka dikkate al olur mu? Çünkü biz seni çok seviyoruz.”

“Ne demek ben evlenmek istemiyorum! Kaç yıldır birliktesiniz. Yaşınız geldi de geçiyor. Hemen bir yuva kurmalısınız. Hatta geç olmadan çocuk da yapın, o çocuklara güzel ve mutlu bir hayat sunma garantinizin olmadığını bilmenize rağmen. Eş ya da anne-baba olma sorumluluğuna hazır olup olmadığınızı bilmeden aile olun. İçiniz sıkıla sıkıla zorlu bir hayat sorumluluğuna daha atılın.

Sanki aile sadece görsel bir olguymuş gibi herkes örnek bir yuva olduğunuzu zannetsin tamam mı? Çünkü biz sizi çok seviyoruz.”

“Ne demek ben evlenmek istiyorum! Bu saatten sonra ne evliliği? Boyun kadar çocuğun var, ayıptır. Daha o evlenmeden meraklısı gibi sen mi evleneceksin? Bencil olma. Hakkında neler söylerler de üzülersün. Sevgi ihtiyacı yaşa bağlymış, insan belirli bir yaştan ya da medeni durumdan sonra yol arkadaşına ihtiyaç duymazmış gibi davran ve uygun bir vakitte ölmeyi bekle tamam mı? Çünkü biz seni çok seviyoruz.”

“Bu çocuk niye böyle oldu anlamıyorum. Sorumluluk nedir bilmiyor. Bir kız bulup evlendirelim de iyi birer ebeveyn olmayı beceremediğimiz, bir kere bile nasılsın diye sormadığımız oğlumuzun bu sebeple yaptığı bütün hataların faturasını masum bir insana keselim. Belki adam olur. Olmazsa da ailevi travmalar ve bencil tavırlarımız çocuğumuz üzerinde çok fazla olumsuz etki yarattı demeyelim de dişi kuş yuvayı yapmayı beceremedi diyelim tamam mı? Çünkü biz oğlumuzu çok seviyoruz.”

Görüldüğü üzere, etrafımız hangi hayat görüşünde olduğu fark etmeksizin, düşüncesizliği nasihat kisvesi altında düşünce olarak ifade etme hakkı bulan insanlarla dolu. Tutsaklığımızın sebebini görmek için resmi çok da büyütmeye gerek yok. Çünkü tutsaklık, sevgiyi en acımasız silah olarak kullanan el alemimizde gizli. Bizler de ne olmak istediğimizi öğrenme sürecinde şahit olduğumuz bu tarz söylemler sayesinde “Ne olmamalıyım?” “Ne yapmamalıyım?” gibi kadim öğretilere de sahip oluyoruz.

Yani doğruyu yanlıştan öğreniyoruz. Tutsak olmamanın mücadelesini, tutsaklığın merkezinde veriyoruz. Ne kazançlı bir tezat!

Evet, bizler bağımsızlık savaşında galip gelmiş bir devletin tutsak çocuklarıyız. Doğduğumuz hayatın dayattıklarından sıyrılabilmek yolunda verdiğimiz tüm haklı savaşların sonunda ise ölümün tutsağıyız. Madem kaçınılmaz bir şekilde doğduk ve kaçınılmaz bir şekilde öleceğiz, o zaman yaşamayı ihmal etmemeliyiz. Fitratımızda olan sorgulama, hayal kurma ve özgür yaşama arzusuna sığınarak edindiğimiz cesaretle olabildiğince savaşmalıyız. Elbette sebebini bilerek ve doğru tarafı seçerek. İnce bir dengedir. Kendiniz için savaşırsanız yüzde elli ihtimalle siz kazanırsınız. Kendinizle savaşırsanız, yüzde yüz başkaları kazanır. Kendiniz için savaşın, ihtimal ne olursa olsun. Falancanın kızı ya da oğlu olarak anılmak yerine, o kadın ya da o adam olarak yaşamak için savaşın. Öyle bir yaşayın ki varlığınız hikâyenizin en büyük dayanağı olsun. Öyle bir yaşayın ki dünyanın en güzel yeri, dünyanız olsun. Duyduğumuz her şeye rağmen duyurmaktan ve yaşamaktan korkmadığımız bir dünya diliyorum. Tüm gardiyanlara inat, sonsuza dek.

YAZAMADIĞIM BİR HİKAYEDE

Derya Cesur

*“Her şey ne kadar hızlı, her şey ne çok
Oturup ince şeyler düşünmek için vakit yok
En son ne zaman baktın gökyüzüne
Ne zaman geldin göz göze birisiyle?”*

Demek böyle oluyor.

için de bolca his, sesinde bir sürü veda, kucağında sönmeden yitip gitmiş aşklar taşıyan biri hayatı kısa cümlelerle öylece önüne serebiliyor.

Sonra,

bir vakitler yazılmış o şiir, hızla yuvarlanan zamanın mikroskobik bir parçasında avucuna düşüyor. İçinden feryat figan,

dışından kalem dilinde bağırdığın her şey

kendine bilge bir dost buluyor.

*“Her şey ne kadar hızlı, her şey ne çok
Oturup ince şeyler düşünmek için vakit yok
En son ne zaman baktın gökyüzüne
Ne zaman geldin göz göze birisiyle”*

Bir başka seviyorum Sezen’i,

küçücük gövdesinin önünde koca dağlar gibi dikilen görmüş geçirmişliğini.

Sene be sene derinleşen, kimi cesur, kimi çapkın, kimi memleket dertli, dilden düşmez dizelerini.

Ve hissediyorum,

dolup taşıp, boncuk boncuk dökülen bu nehrin geldiği yeri.

Bu rengârenk çağlayan hangi dağın suyudur, seziyorum.

*“Yanmışız aman halimiz duman
Yetmiyor zaman.....”*

Hiç yetmiyor;
işleri halletmeye,
yollara düşmeye,
yemekler pişirmeye,
çocuklar büyütme,
çaylı pastalı güzel filmler izlemeye,
özlediklerinle buluşmaya,
bir banka yaslanıp dalgaları izlemeye,
ayakkabıları eline alıp kıyıdan kıyıdan, ıslak ıslak yürümeye...

E ne halt etmeye yaşıyoruz peki,
kim için, ne için bu debelenme?

*“Ne kadar oldu vapurla karşıya geçmeyeli
Oturup bir çay bahçesinde çay içmeyeli “*

Kendimi susturup sözü başka seslere bıraktığım anlar var.
Öylece serilip bir boşluğa, ne söylüyor diye tekrar tekrar dinlediğim şarkılar...
Işıksız odalarda
birbirini kesen,
yan yana yürüyen,
teğet geçen milyonlarca yaşam çizgisinin bir tuhaf anında buluştuğum,
aynı cümlede, aynı gayrimuayyen tebessümle hemhal olduğum insanlar...

*“Ben yine yollara düştüm yine zorlara
Hem korkak hem gözü kara uçlardan uçlara”*

Akıyor hayat yollardan,
façası bozuk kaldırımlardan,
pencereler,
aynalar,
dumanlı bacalardan..

FİLTRESİZ DERGİ

Üçer beşer atlıyor hayat
bir şarkının genişleyip daralan, yükselip alçalan basamaklarından.
Eslerinde nefes alıp,
hiç durmadan söylemeye devam ettiği mecbur bir nakaratın icracısı değil mi insan?

Ne kadar?
Nereye kadar?
Ömür dediğin kaç baharlık pazar?

*“Bir sabah saçlarımı okşayıp da rüzgar
izlerini sürüp de gidecek beyaz beyaz
Ve güneş, aynaya baktığımda çizgilerden
yeni bir yüz gösterecek, üzümlere biraz”*

Gelecek zaman geldiğinde,
olacak olan olduğunda,
verdiğim nefesten havaya geniş bir ohh karışsın istiyorum.
Aldığım yoldan, vardığım yerden, içimdeki insandan razı olmayı umut ediyorum.
Yarısı atlayıp zıplamakla, kozamı örüp içine sığınmakla geçmiş onca zamanın ardından
elde kalan, muhtemelen gidenden çok değil.
Ama zaten çok zaman, çok yaşamaya da eş değil.
Belki çözemeyeceğimiz kadar basittir durum.
Belki de, gitmekten başka bir amacı yoktur yolun.
Neticede,

*“ Kendini seçemiyorsun
bırakıp gidemiyorsun
yazmadığın bir hikayede
uzun ya da kısa vadede
az biraz keşfediyorsun ”*

BENDEN NE OLMAZ

Rıdvan Yıldız

Benden merdiven olmaz

Dönemem kapılardan çıkana kadar

Yönlerin varmadığı avludayım

Kurumuş toprak olmaz benden

Taşlar topladım doğanın öğrencisi olarak

Kırk tohum ekilse yeşermem bir damla

Öteki olmaz benden

Yalnızlık boylamış beni baştan ayağa

Seçemedim uykuları, gölgem boynu bükük kaldı

Kalbim yarım

Tam bir tarif çıkmaz adımdan

Gözlerim benden önce konuşur

Kuşku doğmaz benden

Nedensiz beklemenin çocuğuyum gecelerde

Çukurların akşamını gördüm

Takvimler dolmaz benle

Beş vakit kusurlu geldim dünyaya

Yüzüm dağları yedi, yollar beni

Bir masa olmaz benden

Ellerim çok üşür, konuğu yok

Kış şakaklarıma meyilli, sokaklar simsiyah

Uslu bir çocuk olmaz benden

Çok korkutuldum, oyunlar bilmem

Varacağım yer, unutulduğum kadar

Sen konuşma ben inanırım benden tütün olmaz

Boşuna yarana basma

Uslanmaz uçurumlarda başıboş rüzgâr

Yerleşik bir adam olmaz benden

Alıp getirir dağınık çocukluğumu

Sayamadım nerde toplanmış binlerce sessizliğim

BALIK HAFIZASINI FOTOĞRAFLAYAN SONE

Bahri Butimar

gölümsemek çok güzel bir sorudur
yanıt istendiği kadar anlam verilsin
deklanşör sesiyle kamaşınca zihin
dikkat komutu kadrajda dağınık durur.

çocukluğumu çemberleyen bir gecede
zan altında bırakmıştım çobanları
ateşe verilen hasat artığı yanılığlarda
şimdiki gibi fotoğraflanmıyordu yıldız tozları.

ilk rüzgarda kül bir böcek omurgası savrulurken
fetret perdesi balıklarla çekilecekti yıllar sonra
bütün yanıtla çocukluğumla güldüm.

zihnim deniz seyrinde bir ateş hatırasıyla boğulurken
kızgın uzaklaştığım çobanlara
bir balığın rüyasıyla geri döndüm.

KABUK

Burçin Laçın Altay

*Ben şu kısa boylu hayatta
Uzun boylu kederlerle acırım.
Yorar beni şu telaş, şu karmaşa.
Bir sığınak aranırken şu uğultuda,
Bir aşk gelir, bir yara.
Bir yara... Bir yara daha!
Yılmaz Odabaşı**

Kaplumbağa gibi yavaş adımlara, uğultulu kalabalıktan nihayet sıyrılıp sokağın sonundaki ahşap ve geniş camekanlı dükkândan içeri girdi. Üstü başı kelebeğe dönüşmeyi unutmuş bir tırtılın en eski derisini değiştirmemiş gibi kirli ve paramparçaydı. Akşamüstü sofrası yeni kurulmuş birkaç masada oturanların üzerine kilitlenen rahatsız edici bakışlarından kurtulmak için, hala kendini kaplumbağa sandığından, başını kabuğuna sokarcasına omuzlarının arasına sakladı. O bakışların arasında masaların tam ortasında duran meyhane sahibi Eşref'te vardı. Önce şaşkınlıktan donakaldı, sonra utangaçlığına daha fazla mahal vermemek için Salih'i her zamanki yerine oturttu, bir süre yalnız bıraktıktan sonra karşısındaki sandalyeye elinde küçük bir sürahiyle oturdu. Masada duran bardakları çevirip ikisini de yarıya kadar doldurdu, Salih üzerine koyduğu soğuk suyla oluşan şeffaf dalgaların nasıl bulandığına ve oluşan saf beyazlığa bakarken Eşref de Salih'in ruhunun nasıl dalgalandığına bakıyordu. Meyhanedeki herkes kendi alemine; kimi kahkahasıyla dağıttığı kederine, kimi kederiyle dağıttığı kahkahasına kaldığı yerden devam etti. Sadece Salih'in gözlerinde duran derin sessizlik çıt çıkarmadan aynı donuklukta duruyordu.

Kadehler boşalana kadar süren sessizliği Eşref'in aslında bozmaya niyeti yoktu, sessizliğine sessizce eşlik edecekti ki Salih'in siyah gür saçlarının arasından boynuna doğru, kurumaya yüz tutmuş derenin cılız suyu gibi incecik ve sakince kanının aktığını gördü ve dilinden istemeden "Salih! Yaralısın." sözcükleri döküldü.

Salih her şeyin farkında olduğunu yüzüne iliştirdiği kibirli bir gülüşle gösterdi. Kabullenircesine başını hafifçe salladı ve "Asıl yara kalbimde be Eşref." dedi, uzun sessizliğin neticesinde ses tellerinin başıboşluğuyla oluşan çatallı sesiyle... Öksürerek boğazında takılı kalmış kederi temizledi, telaşlandırmamak için gerçek hayattan bir cümle sarf etti ve "Hafif bir şey, önemi yok. Alışkınız ne de olsa." dese de Eşref içeriden getirdiği gazlı bezi başının arkasındaki yaraya kuvvetlice bastırdı. Arkasında durmuş yaraya basıncı gitgide arttırırken, yüzünü görmediği için daha kolay olacağını tahmin ettiğinden olsa gerek, Salih'in buza dönmüş ruhunun çözülmesi için sözcüklerin sihrini kullanma zamanına gelmişti; "Bu yara geçer, önce kırmızı bir kabuk bağlar sonra zamanla kararır, küçülür ve düşer. İzi kalır elbet... Asıl geçmeyen yaralar ömürdedir."

Salih'in göz pınarlarında biriken yaşlar dayanamadı, taşı. Dili Eşref'e teslim oldu; "O gitti. Artık gitti. Oysa İnci'mi bir istiridye gibi içimde sakladım ben. Ne güzeldi. Ah! Kıyamadığım bir tek o oldu hayatta... Ona bir şey olmasına asla izin vermezdim. Zaten her şeyi onun için yaptım. Rahat yaşasın diye, ailesinin zenginliğini boşuna bırakıp bana gelmiş olmasın diye, gitmesin diye... Yoksa bulaşmazdım bu karışık işlere ama... Fakirlik tak etti canıma da öyle, sen biliyorsun nelere dayandık. Gözünüm önünde üzüntüden, yokluktan erimesine gönlüm razı olmadı be Eşref... Bulaştı bir kere pislik ellerime. Beyaz, güzel İnci'mi hiç kirlletmedim ama, o kirlenmiş hissetti, dayanamadı, gitti. Oysa her şey onun içindi. Her şey onun için."

Eşref tesellinin en basit halini dillendirdi; "Daha önce de gitmişti belki geri gelir istiridye kabuğuna..." Salih, gelmez artık anlamındaki; sanki dünyanın bütün ağırlığını kaldıran yaralı başını salladığında Eşref'in tuttuğu yarası gazlı bezden kurtuldu. Arkasını dönüp kan çanağı, yaşlı, kara gözlerini Eşref'in su mavisi gözlerine dikti ve "Çocuğumuzu böyle korku ve endişe içinde doğurup büyütmezmiş. Anlayacağın karnında büyüyen bir dünyayla benim dünyamı yıkıp kaçıp geldiği ailesinin yanına geri gitti. Giderken dedi ki; bu işleri tamamen bırakmadan sakın çıkma karşıma..." diyerek masaya döndü ve kadehini doldurup son damlasına kadar içti. Kaybolmak istercesine yine başını omuzlarını arasına gizlemeye çalıştı. Bu kaplumbağa ürkekliliği ona çocukluğundan kalmıştı. Kenar mahallede belalı ağabeylerle büyümenin neticesine ruhunda derinden açılmış bir yaraydı bu, belki de bundan kurtulmak için onların hepsinden üstün olmak istedi. Yükseldikçe battı, battıkça yükseldi. "Bizim gibi gariban büyüdüyse bir de üstüne cahillik sarmışsa her yanını bu ülke de kirlî işlere bulaşmadan nasıl zengin olacak, nasıl refah içinde yaşayacaksın söylesene bana Eşref? Yine de razıydım bırakmaya bu karanlık işleri gittim söyledim Çekiç'e, 'Bırak beni!' dedim. Nafile oldu elbette... Sağ koluyum bir kere, bir numaralı fedaisiyim. Biliyorum bırakmam artık bırakmazlar..."

Ancak ölümle ayrılır bizim gibiler. Denedim ama işte sonuç yeni bir yara, yine bir yara... Ama kalbim, ah kalbimdeki... İnci'min..." dedikten sonra bütün hıçkırıklarını yutarak gözyaşlarını yırtılmış gömleğinin koluna sildi. Sustu. Gözyaşlarını içine akıtıp ruhunu sessizce isyan denizinde boğuyordu ve ömrü boyunca de boğacaktı. Başını kahr yüklü omuzlarını kaldırıp arasına sakladı yine, öylece kaldı. Acılarının zırhı kendi kabuğuna yine kaplumbağa gibi sığındı, istiridye olma hayallerini berrak denizin derinliklerinde bıraktı. Uzun bir suskunluktan sonra gecenin sessizliğini bozacak son sözünü Eşref söyledi; "Ne demişti şair;

'Kimse bilmez be canım

Bir yara bir ömrü nasıl kanatır...'"*

*Yılmaz Odabaşı "Bir Aşk Bir Yara" şiiri

SEÇİLİM SALONU

Mehmet Dönmez

Sınav salonuna girdiğimde hazır bulunan birkaç kişi yukarı doğru kafalarını kaldırmış karşı duvara bakıyorlardı. O an anlayamadım neye baktıklarını. Salon görevlisi girdiğimi fark edince bana doğru geldi, evraklarına baktı, *“buyurun on üç numara burası”* dedi. Burun ucuna emanet edilmiş ince gözlüklerinin üzerinden bakarak sıramı işaret etti. İki taraftan ancak boynuna kadar inen düz, küt saçların arasında kalan o ince burun, garip bir şekilde, o gözlüğü tam da mıknaş gibi çekiyordu. Sırama geçip oturdum. Karşı duvarın ortasında asılı duran saat, uzun ve bulutsuz bir yaz gününün öğle güneşi gibi *“buradayım işte”* diyor, umarsızca tıkr tıkr işliyor, hepimizin gölgesini küçültüyordu. Anlaşılan o ki salonda hazır bulunanların çoğu bu saate bakıyorlardı. Sakin görünümünün arkasına gizlenmiş, çocuk heyecanları vardı. Bekliyorduk gelmekte olan vakti. Başka bir hayata geçilen bir geçidin önünde toplanmıştık yurtsuzlar gibi.

Sanırsınız zamanda bir delik açılacak; bir solucan deliği uzayımızı bükecek, uzakları yakın edecektir! Oysa bir teste tabii tutulup, bazılarımız *‘çan eğrisi’* nin bir tarafına, bazılarımız öbür tarafına düşecek, kalbur silkelendikçe deliklerden süzülen taneler gibi ayıklanacaktık.

İçimden o an oradakilerin o saate bakarken fotoğrafını çekmek geçti. Duvar saati yerine objektifi koyabilseydik...

Zamanın esaretinde sınava girecek onların yüzlerindeki o ifadeyi başka türlü nasıl bu kadar gerçek yakalayabilirdik?

Benden sonra da gelenler oldu. Henüz sınav başlamamıştı. Bir salonda bunca kişinin sessizce beklemesi pek görülen bir durum değildir. Bu bekleyiş içinde, -çok ilginç gelebilir- burada olmak beni kaygılandırmamıştı hiç! Aksine biraz rahatlamış, ince bir huzur kaplamıştı içimi. Bu ince huzura yabancı değilim. Doğrusu, bazı geceler bu ince huzura erdiğim de olur. O vakitlerde insanlar tıpkı bir sınav salonunun sessizliğinde olur. Çoğu yuvasına, yatağına sokulur. Sokaklar, caddeler boşalır, şehirler uyur. İnsan afetleri karanlığın içine çekilir. Daha da geç olunca tüm aldanişlar ve aldanmalar susar... Hepsi uykunun serinliğinde olunca rahatlarım. Bundan neredeyse emin olduğumda daha da rahat olurum.

Kimsenin senden beklentisi de olmaz ne de olsa... Gecenin huzurlu esintisine asarım suretimi; kurulanır, hafiflerim o vakit. Gündüzün dayanılmazı olan şey, gecenin ve sakinliğin çemberinde hafifler. Usulca kaybolur. Salondaki kişiler biraz sonra başlayacak olan -ve bitecek olan- zaman diliminde bir sınav olacaklardı. Şehrin değişik yerlerinden gelmiş değişik insanlardı. Salona yeni girenler birer birer sıralara yerleşirken, yüzümde 'hayatlarımızı değişebilir miyiz acaba?' ifadesiyle, kendimi acındırıcasına baktığımı hissettim. Rüzgâr ittirince tam olarak kapatılmamış olan pencerenin bir kanadını açtı. İçeriye tatlı bir serinlik atladı. Dolaştı ve çıktı. Görevli yasaklı birinin üzerine kapatılan bir kapıyı kapatır gibi kapadı pencereyi, emin olmak için de kolunu iki defa büktü. Tenime değen rüzgâr herkesi eşitlerken birden durağan bir zamana açılan kapıya bir ben varıyordum. Hâlbuki isterdim bir kez olsun siz olmak, esintinin beşiğini sallamak... Bunu o an o kadar çok istedim ki... O çatırdayıp duran hayatımın bir çatlağını bulup oradan bir yerlere sızmak... Fare yakalama güdüleri oldukça kuvvetli ve çocuklarla arası iyi olan *Terrier* cinsi köpeklerden mi; gözleri ile hayranlık uyandıran, kabarık tüylü, devasa görünen *Birman* kedilerinden mi olacaktık... Biz kimdik? -İşte burada olmalı- *Ortaçgil* birden başladı şarkıya. Dönüşüm sonraki kavşağa kadardı. Sonra yine salonlarda hünerlerimizi gösteriyor, kavşaklarda açılan başka yollara giriyorduk.

Zihnimin spot ışığıyla aydınlatılmış uzak bir köşesinde gitarını çalmaya devam ediyordu Ortaçgil. *Kediler* şarkısı çalıyordu: "Evvel Zaman İçinde/ Kalbur Zaman İçinde/ Çok Uzak Değil/ Yakın Bir Ülkede/ Sevimli Uslu/ Küçücük Gözlü/ Küçük Kediler Yaşarmış/ Yemekleri Ortak/ Yatakları Birmiş/ Sevinçleri Hepsininmiş/ Duman Renkli Açık Kahverengi/ Küçük Kediler Yaşarmış/ Yakın Ülkenin Yanında/ Dönemeci Dönerken/ Rüzgârların Sağında/ Ormanların Solunda/ Sesli Hırslı Kocaman Gözlü/ Büyük Kediler Varmış/ Sabahları Okumakla/ Çamları Düşünmekle/ Gündüzleri Konuşmakla/ Geceleri Çalışmakla/ Yorgun Elleri/ Şişmiş Gözleri/ Büyük Kediler Varmış/ Siz Kardeşler/ Hangi Kedileri Seversiniz/ Hangi Kediler Gibi/ Yaşamak İstersiniz/ Sevimli Uslu/ Sesli Hırslı/ Hangi Kedilerdensiniz" "Sınav başlamıştır" diye seslenince görevli, herkes gibi ben de teste başladım. O sakin bekleyiş ve düşüncelerden sıyrıldım. Gitmez sandım. Ortaçgil gitti. Şarkı sustu. Yüzümdeki ifadeler bir güvercinin bir sestem ürkmesi gibi kanatlandı gitti. Bulmacayı tersten çözenlere uyarı zili çaldı. Seçilim başlamıştı ve çözülecek çok soru vardı. İnsan icadı bu seçilimin hanesine bir tik daha atıyorken nefeslerimiz, her sorunun yüzüne bir çözüm olmadığımı anlamıştım.

KULAKTAN KULAĞA

Bengül Alkan

Yedi gündür bu depoda kilitli tutuluyorum. Nedeni belirsiz bir suçun ağırlığını tüm gururlu erkekliğimle avuçlarımda taşıyorum. Hepsi onların yüzünden... Hep bir karabasan gibi ağırlığıyla ürküten ama hiçbir zaman var olmayanlar... Görevlerini titizlikle yapan ülkesi, şehri, herhangi bir yere bağlılığı olmayan her an her yerde olabilecek olanlar... İnanırcılığı bir anıt gibi sapasağlam, gözpınarlarımda biriken seslerin sahipleri onlar. Bir ay önce çay içmeyi kahve içmeye tercih edeceğimi ve şekerin zararlarından bahsettiğimi hatırlıyorum. Göbeği kişiliğinden hep on adım önde giden, uzun, karmaşık sakallarının arasında bitler dolaştığına emin olduğum Müdür Yardımcısı, bu lafımı dilindeki cımbızla çekip almıştı. Ve benim iş yerindeki şekerleri biriktirip bir yerlerde sattığım haberi yayılmıştı.

“Bak delikanlı! Herkes gider ama ben kalırım. Bunu o güzel aklından çıkarma!” Sözcükleri sıçrarken Müdür Yardımcısının fırın küreğini andıran ağzından, öncesinde sekreter kız Semra’ya “Bugün ne kadar da hoş görünüyorsun.” demiş bulunmuştum. Soluğu göbeğinde, her karşısına çıkana “Bizim yeni çalışan var ya, Sekreter Semra’ya asılıyormuş.” demişti. Kısa sürede sekreterle aşk yaşadığım, hatta kocasını benim için boşadığı, meğer gizliden de çocuğumuz olduğu -hatta daha da ileriye gidenler olmuştu.- Sekreterle değil de esasen onun kocasıyla aşk yaşıyordum!

Sekreter Semra’da geri durmayıp:

“Zaten tuhaf bir adam. Geçen gün işe neden geç kaldığımı anında anladı. Zaten şüpheleniyordum. Demek ki bana takmış kafayı, beni takip ediyor. Birden bire bana demesin mi? “Trafik” Evet, kesinlikle doğru! Trafiğe takılınca geciktim.”

Bir keresinde:

“Çok uzun çalışma saatlerinin insancıl bir yanı yok. Dayanılır gibi değil eve gidince yatağa zor atıyorum kendimi, bir gözümü açıyorum ki sabah olmuş. Dünün kopyasını sergilemeye devam ediyorum.” Muhabbet arasında içimdekileri dökmüştüm ortalığa.

En büyük görevi bahçede oturup sigara içmek olan Sekreter Semra, alık alık bakmıştı yüzüme. Bu lafları kısa sürede sular seller gibi içen Müdür Yardımcısı, hayattaki tek hobisi olan yemek yemeyi yarıda bırakıp şirketin sekiz katını bir solukta dedikodu tütsüsüyle sarmıştı.

“Yeni çalışan, patronlarımıza ve elbette bize hayvan diyor!”

FİLTRESİZ DERGİ

Herkesi efsunlu bir hayret kokusu sarmıştı. En fazla da Müdür Yardımcısını. Öyle ya bir yolunu bulup beni def etmeliydi. Hiç kimsenin aklına gelmeyecek şeyleri getiriyordum. İsteddiği saatte gelip istediği saatte gitme özgürlüğü göze batsın istemiyordu. Bu işler böyleydi, mademki kabullenmekte zorlanıyordum o halde şirketten gitmeliydim. Milleti galeyana getirmenin ne lüzumu vardı ki?

O yüzden bunca yıllık hünerli tecrübelerini aynı çatı altında toplayıp iz sürmeye salmıştı. Türlü türlü oyunlar oynuyor, dört bir yanı izlenen duvarların ardından bir açık arıyordu. Ufacık da olsa bir açık... Sürekli yanımda taşıdığım mor kaplı not defterimi boş bulunup masanın çekmeceğinde unutup lavaboya gitmiştim.

Döndüğümde Müdür Yardımcısını kıpkırmızı bir suratla masamda elini kolunu nereye koyacağını bilmez halde bulmuştum. Hiçbir şey söylemeden kalkıp gitmişti. Çekmeceyi açıp baktığımda düşündüğüm şey olmuştu.

Defterin orta sayfalarından biri açık kalmış ya da bilinçli olarak açıp bırakılmıştı. Kocaman harflerle "O. ÇOCUKLARI" yazdığım sayfa gözlerimden akıyordu.

İki hafta önce Patron aramış "Neredesin sen? Nasıl boş bırakırsın yerini? Ben anlamam kardeşim yemek memek! Sıçmaya bile gidemezsin!" deyip çat diye kapatmıştı telefonu. İşte bunun üzerine ya etrafı kırıp dökecektim ya da bu cümleyi kocaman ve kalın harflerle yazacaktım. İkincisini seçtim... Son zamanlarda sürekli geç kalıyor bir türlü zamanında iş yerinde olamıyordum. Tam da aradığı şeydi Müdür Yardımcısının beni kovdurmak için. Sanki mahsustan koz veriyordum parmakları arasına pamuk kadar hafif.

Her sabah kapı ağzında, sağ eli göbeğinde sol eli kürdanlı ağzında:

"Kaç kez diyeceğiz sana geç kalmayacaksın diye? Mesai kavramın mı yok senin yoksa burası babanın yeri mi? Kendi suyunu kendin ısıtıyorsun haberin olsun!"

Sözcüklerini ses kaydına almışçasına noktasından tonlamasına, vurgusundan jest ve mimiğine varana dek tıpatıp aynı şekilde tekrarlayıp duruyordu her sabah. Genel Müdür Ayla Hanıma olanları bire bin katarak anlatıyor, o da esas patrona yetiştiriyordu. Politik geçmişe sahip olduğu için kolayca ezberlediği kurumsal ağzını bir salgın gibi çevresindekilere bulaştırmayı başaran bir kadındı.

"Aman bu neymiş ama canım! Biz bir ekibiz, aileyiz. Bu iş ekip işi. Kaldıramayan yapmasın kardeşim!"

"Sormayın Müdürüm, bu herifi işe almakla hata ettiniz zaten. Hatır gönülle olacak şey mi efendim, soruyorum size?"

Konuşmanın kaynama noktasında, şirketin dış kapısı açılmış patronun olduğundan yaşlı gösteren ismiyle münhasır olamayan kalınlığıyla "İncesu" buharlaştırıyordu Müdür Yardımcısının ilkeğini. Çapkın bir bakış fırlattı kızıdan yana. Yüzünde inceden bir tebessüm "Ulan ben ne adammışım! Yakışıklıyım herhalde ki patronun kızı bile bana yanık. İstedğim her kadını elde ederim, şu cazibem yeter!" Her şeyi ilahi bir güç gibi izleyip anında haberdar olan Patron, benim bile farkına vardığım halde nasıl oluyordu da Müdür Yardımcısıyla kızının ilişkisini görmüyordu hayret!

İçten içe ruhunu okşarken dışarıdan tuhaf hareketlerini yakalayan Ayla Hanım:

“Ne oluyorsun?”

“Bir şey yok efendim. Düşünüyordum şirketimizi nasıl daha iyi bir yere taşıyabiliriz diye.”

“O konu bende.”

Küçümseyen her zamanki serkeş gülüşlerinden birini ardından bırakıp belini tutarak uzaklaştı kadın. Son olarak yedi sabah önce bodrum kattaki izbe, rutubet kokan bu depodan bozma, dosya yığınları arasında buldum kendimi. Artık yeni görev yerim burasıymış. Şirket Patronu ise ilk defa benimle yüz yüze gelme tenezzülünde bulundu dün sabah. Biraz asabi biraz da otoriter olmaya çalışan bir ses tonuyla:

“İyi oldu böylesi. Zaten sana kaç kez anlatıldığı halde işi kavrayamamıştın. Sormak nedir bilmez misin sen? Başına buyruk, bildiğinden şaşmaz... Her şeye cevap verir...”

“Yeni görevinin adı ‘İTAAT ETME VE ETTİRME’ uzmanlığıdır.” dedi.

“İlk defa duyuyorum. Ben becerebilir miyim ki?”

“Yahu boş ver sen! Bu kadar detaylara takılma. Niye soruyorsun? Ne yapacaksın ki sana ne?”

Dilim mühürlenmiş zamanlara yolculuk ederken patronum devam ediyordu yanakları volkan alevlerinde koşturarak:

“Sorup durma her şeyi. İşine bak! Benim haberim olmuyor mu sanıyorsun sen? Nefes alsan ben, elimdeki aletle takip ederim! Sürekli hata yapıp sakladığını sanıyorsun. Ama bizim gözümüzden kaçmaz! Sen ne sandın burayı? Onu, bunu boş ver de sen, yeni görevini eksiksiz yap. Yoksa kendini kapının önünde bulursun. Burası senin nazlanabileceğin bir kurum değil! Ben uyarımı yapayım da gerisine karışmam!”

Nefes nefese sözcükleri sıralarken bir yandan da elindeki aletten gözünü ayırmıyordu. Gözleri yuvalarından fırlarken telefona saldırdı.

“Alo, orda oturmayın diye kaç kez diyeceğim? Maaşınızdan kestim haberiniz olsun! Koridorun ışıkları niye boş yere yanıyor? Söndürün! Ha bir dakika! Gözümden kaçtı sanıyorsunuz ama o kahveler niye azalıyor biliyorum! Hadi iyi çalışmalar!”

Ayaklarının zeminde bıraktığı tok tını, dudaklarını titretirken çıkıp gitmişti bulanık bilinmezlere. Bense ne olacağını bile bile yedi sabahtır ve bundan sonraki her yedi sabahta bu depoya geleceğim. Rutubet kokan minderime oturup saniyelerin asırlar zamanını bulduğu günleri dolduracağım. Bir gün nefesim soluğuma küsene dek.

KARANFİLİ YENEN ŞAİR *R'Ulaş Karkuş*

cebimde kalan son harflerle yazdım sana
bu şiiri sevgilim
düşmemek için tutduğum nehir:
saçlarını saçlarındır

ele avuca gelmeyen dünya ve onun insanları...
nasıl yaşanır ki bu deli-li-ğin içinde

başka bir dil öğret bana kendi tecritinden
başka bir düşün gökyüzüne şirk koşan
dudaklarından.

nasıl yaşanır ki başka
kızgın bir tanrının örsünden fırlamış bu deli-li-ğin
çemberinde...

belimde tetiğine küsmüş 9mm'lik bir kalem
namlusunda gururlu bir karanfil dalı
yazdım kanadım kanadım kandım
kuşlara ucuz tütün sardım
geceye torba tuttum
yetmedi tüm renkleri boğdum siyaha şehvetle
ve kucak açtım tüm ürkek çocuklarına ülkemin.

insanlık ve vicdan
ve hürriyet
karaborsaya düştü son halk oy'a'lamasıyla.
kısıp ve kesik her şey
kısıp ve kısır

ruhumu yağmalayan boşluğa aldırma sevgilim
durma atla ve geç, geçiş üstünlüğün var

bende
omuzlarımdan ateşle beni
varsın kara listesine yazılsın adımız elimiz
ayağımız gecenin.

katılarak kargışlayalım soyunarak kirinden
arındığımız şu dünyayı avamız çıktığı kadar

tanrım tanrım
imgelerinden emdiğim şiirini helal et bana.

EMRİ VER DÖNELİM YURDUMUZA

Ömer Çiftçi

Bu savaşı pek sevmedim albayım
Buğday saçlı tarlalarının dalgasından anladım çünkü
Ölülerin arasında yürümeye alışkın değilim
Ayağımdaki postala, başımdaki kepe, belimdeki kasaturaya
Ayaklarımın altındaki tepelerde hafızam boş mermilerle dolu
Emri ver dönelim yurdumuza

Bu gece rüzgârdan, sarhoşluktan haber yok albayım
Sonra beyaz güvercinlere iş çıkarıyoruz
Çocukluğumu düşlerim
Ve sonbaharın durgun sularındaki bahar yapraklarını
Bu savaşı pek sevmedim albayım
Emri ver dönelim yurdumuza

Daha kaç baharı kışa vereceğiz albayım
Kaç öyküyü kana bulandıracamız kim bilir
Bayrak dikmek yerine yaseminler ekelim derim albayım
Bir dileğim var artık:
“Tüm yeryüzü zararsız uğur böceği ile dolsun.”
Bu savaşı pek sevmedim albayım
Emri ver dönelim yurdumuza

YAŞAR

Mehmet Pekmezci

Huzurevindeki penceresinin kıyısına oturmuş, her gün bu saatlerde yaptığı gibi bahçedeki yalnız çınar ağacını seyrediyordu Yaşar. Adının hakkını verircesine bir asra yakın yaşamış, dünyaya kazık çakmıştı adeta. Yaşı geçtikçe etrafındaki dostlar bir bir azalmış, bir tek o kalmıştı. Nedendir bilmez hiç evlenmemişti. Daha doğrusu içindeki anlaşılma özlemini giderecek düzeyde yakın hissettiği bir insana hiç rastlamamıştı. Ancak son günlerde yorgun kalbine apayrı bir heyecan hâkim olmaya başlamıştı.

Dışarıda ağacın altındaki banka doğru yürüyen yaşlı kadını görünce yorgun kalbinden vücuduna daha bir telaşla kan pompalandığını hissetti. Her gün bu saatlerde yatağından kalkıp ağır adımlarla pencereye yürüyor, heyecanla bu anı bekliyordu. Bu yaşına dek hiç âşık olmadığından âşık olduğunun farkında bile değildi. Ara sıra duygularını içten içe itiraf etmeye yeltense de tam o anda duraksıyor "Bu yaştan sonra daha neler..." deyip yutuyordu hislerini.

Yaşlı kadın huzurevine geleli bir ay kadar olmuştu. Adı Hasibe'ydi. Üç oğlunu okutup çok iyi mevkilere getirmiş fakat eşi öldükten sonra üç sene geçmeden üç çocuğunun ve üç gelininin ortak kararıyla ilelebet buraya terk edilmişti. Utana sıkıla laf arasında hissettirmeden bakıcılardan öğrenmişti tüm bunları Yaşar.

Koltuğundan doğrulup önce lavaboya gitti. Sonrasında aynada üstünü başını kontrol etti ve her zaman yaptığı üzere telaşlı ama ağır adımlarla dışarıya yöneldi. Yürüdü yürüdü ve kadının hemen

yanındaki banka oturdu. Neredeyse bir asır yaşasa da hala bir çocuk kadar utangaçtı. Bir aydır onu her gün görmesine rağmen tanışma fırsatını bir türlü bulamamıştı. Bütün gece kafasında kurduğu cümleleri yarıştırsa da o banka oturduğunda kilitleniyor, bir türlü o hamleyi yapamıyordu. Ne zaman ki gözünü karartsa kadının yan komşusu olan arkadaşı peşinden gelip yanına oturuyor ve Yaşar'ın bir asırdır yaşayamadığı duyguların bir gün daha uzamasına sebep oluyordu. O gün de öyle oldu.

Hasibe'nin arkadaşı geldi ve düşmekten korkarcasına bir eliyle banka tutunarak yanına oturdu. Yaşar bu durumdan ne kadar rahatsızsa aslında bir o kadar memnundu. Memnundu çünkü içten içe utangaçlığına bir kılıf buluyor her seferinde tam o an gelen kadını bahane ediyordu. Bir yandan da tarif edilmez bir minnettarlık duyuyordu. Çünkü her gün onun sayesinde Hasibe'nin anlattıklarını can kulağıyla dinliyor, her seferinde içindeki anlaşılma ihtiyacına merhem buluyordu. Tesadüf eseri oturduğu bu bankta Hasibe'nin konuştuklarına kulak misafiri olmuş, günler geçtikçe onu daha fazla dinleme ihtiyacı hissetmeye başlamıştı. Fazlasıyla uzun hayatı boyunca tanıdığı hiçbir kadına benzemiyordu. Hasibe'yi dinlerken sanki Hasibe değil de kendi iç sesi konuşuyordu. Yorgun kulakları bazı cümleleri yarım yamalak duyduğunda bir hışımla kulak zarını koparıp kadının kucağına koymayı arzuluyordu bazen.

Bazense kendini Hasibe'nin yanındaki kadının yerine koyuyordu. Yanında sanki o değil de kendi varmışçasına düşünüyor ve içten içe zihninde onun sorduğu sorulara yanıt veriyordu. Yanındaki arkadaşı yerine ona cevap vermeye niyetleniyor ancak bunun fazlasıyla münasebetsiz bir hareket olacağı kanısına varıp susuyordu. Bazense Hasibe dinlendiğinden şüpheyle veyahut sadece merakından kafasını çevirip ona bakıyor, o zamanlarda Yaşar yerin dibine giriyordu.

Bir gün olsun huzurevinde kalan diğerleri gibi çocuklarından veyahut gelinlerinden şikâyet etmeyecek kadar vakurdu Hasibe. Ne kimseyi çekiştirmiş ne de boş kelimelerle vaktini çarçur etmişti. Uzun ömrü boyunca okuduğu yüzlerce kitapta altını çizdiği bütün cümleleri yeniden duyarçasına dinliyordu Hasibe'yi. Hep böyle bir insanla sohbet etmeyi hayâl etmiş, düş gibi başlayıp bir kâbusa dönen uzun hayatı tam bitti derken onu bulmuştu. İyi ama Yaşar, koca bir ömrü hapiste çürüttükten sonra dışarı çıkınca hissettiği özgürlüğü yüzüne gözüne bulaştıracak kadar yabancıydı bu duyguya. Bu sebeple o günü de çok şey söylemeyi arzulayıp hiçbir şey diyemeden geçirdi.

Akşam yemeğini yiyip yatağında inzivaya çekildiğinde o gün işittiklerini düşünüyordu. Hasibe'ye yakın hissettikçe olanca hızıyla ona yakınlaşan ölümden uzaklaşıyordu sanki. Son zamanlarda aynaya baktığında yüzüne ayrı bir renk geldiğini fark etmişti. Bütün bunları düşününce hiç olmadığı kadar kararlı bir hâl aldı yüzü. Ne yapıp edip konuşacak, tanışacaktı! Bir zaman aldığı bu kararla kendini avutsa da sabahı bekleyemedi.

Üzerindeki yorganı bir hışımla attıktan sonra kalkmaya niyetlendi. Kapıya doğru yürüdü koridora çıktı. Ancak tam o sırada bir bakıcı kararlı adımlarla yanına gelip odaya döndürdü onu, yatma saati gelmişti.

Her zamanki utangaçlığıyla derdini anlatamadan kendini yatağında buldu. Bu durum onun kararlılığını daha da arttırdı. Bir süre uyku tutmasa da ertesi günün heyecanı ile kendini avuttu ve uykuya daldı.

Sabah olduğunda keyfi yerindeydi. Sabah kahvaltısını getiren suratsız bakıcıya bile takılmadan edemedi. Sonrasında her gün olduğu üzere pencereye yönelip koltuğuna oturdu ve meraklı gözlerle ağacı seyretmeye koyuldu Yaşar.

Tecrübeyle sabit Hasibe'nin gelmesine henüz on dakika vardı. Camı açtı ve ilk kez nefes alıyormuşçasına temiz havayı ciğerlerine çekti. Önce on dakika geçti sonra bir saat, sonra üç saat...

Hasibe yoktu... En sonunda Hasibe'yi değil ama ağacın altındaki bankı selamlarcasına yanından yavaşça geçen cenaze aracını gördü Yaşar. O an sabahki dinçliğinden eser kalmamışçasına kalbinin sıkıştığını hissetti. Bir zaman zihnindeki kötü ihtimalleri savuştursa da bakıcıdan aldığı haberle olduğu yere yığılıp kaldı.

Hasibe ölmüştü!

Bu haber kadar ertelediği bütün duygularının altında kaldı Yaşar; akşamı dahi göremedi.

Akşamüzeri olduğunda cenaze aracında yan yanlardı. Ertesi sabah kimsesizler mezarlığında yine yan yana gömüldüler.

Yaşar belki hiç yaşamadan ölmüş ama öldüğünde yaşamaya başlamıştı artık...

HİÇ GEÇMEYECEKİMİŞ GİBİ DURAN KARANLIK GECE

Hüseyin Sezer

Çavuşun dürtmesiyle uyandı. Uyanmasıyla küfretmesi aynı anda oldu. Üç beş nöbeti vardı. Çavuş giderken, “Hızlı ol Ali, İsa’yı da kaldır!” dedi. Uykulu gözlerle rüyasında dönmeyi isterdi. Oysa şimdi kendisinin bile anlamadığı, birtakım sesler çıkararak tamam demeye çalıştı. Sonra ranzanın üst katından aşağı zıpladı. Yerden hafiften pat diye bir ses geldi. Uyuyan askerlerin kulakları sesi tanıdığı için sahiplerinin gözlerini açmasını engelledi. O sıra çaprazında yatan İsa’yı dürttü. “Hadi lan kalk nöbet saati” dedi. İsa da onun gibi bir takım anlamsız sesler çıkararak tamam demeye çalıştı.

Önlerinde hiç geçmeyecekmiş gibi duran karanlık gece vardı. Hazırlanmaya başladılar.

Ali’nin kalemle kitapla arası iyiydi. Sivil hayatta yazdığı birçok öyküsü vardı. Burada herkes gibi biriydi. Kaldı ki zaten herkes olmaktan istifa edip yazıyorum diye elit havaya da kapılan biri değildi. Onun ki okumak ve yazmaktan mutlu olma tutkusuydu. Herkesin bu oyuncak dünyada bir oyuncu olduğunu kendisinin de yazma oyununda yazan bir oyuncak olduğunu düşünürdü. Aslında bu bir müzisyenin düşüncesi idi o bu düşüncüyü kendine felsefe yapandı. Bundandır ki askeri elbiselerinin bir cebinde sürekli küçük tahta bir kalemle, katlanmış bir A4 kâğıdı bulunurdu.

İsa öğretmendi. Ne öğretmeni olduğunu merak eden varsa diyeyim, matematik. Evvel yıllarda öğretmenler okuma yazma bilmeyen askerlere askeriyede açılan sınıflarda ders verirmiş. Şimdi o sınıflar da koğuşa çevrildiğinden öğretmenler de sadece nöbete gidip geliyorlar. Bir de kışlada büyük bir kütüphane binası var. Kapısı hep kapalı. İsa en çok buna içerlenirdi. “Madem birilerine faydamız olmuyor bari boş zamanlarımızı gazinoda, kışla bahçesinde geçireceğimize orda geçirelim” derdi. Dün bir çocuk geldi yanına. Adı Musa idi. “Abi ben çarşı iznine çıktığım zaman geri dönememekten korkuyorum. Okuma yazma bilmiyorum. İnsanları da kendimle yormak istemiyorum. Bana okuma öğretir misin?” dedi. O an İsa’nın gözlerinde öyle bir parıltı vardı ki dünyanın tüm servetini önüne dökseler bu kadar sevinmezdi. Sabah içtimadan sonra asteğmenin yanına gidecek ve tekmil verip bölük komutanına konuyu açacak, izin isteyecekti. Şimdi uykuda olsa zamanın nasıl geçtiğini anlamayacaktı.

Önünde hiç geçmeyecekmiş gibi duran karanlık gece vardı. Hazırlandı.

Musa Diyarbakırlıydı. Kısa boylu, yanık suratlı, çekimser duran bir çocuktü. Sekiz kardeşin en küçüğüydü. Akli erdiğinden beri okul yerine işe giden çocuklardandı. Askerliği bitince de, “Artık adam oldu!” denilip evlendirilecekti.

FİLTRESİZ DERGİ

Memlekette çoğu erkek çocuğuna bu gözle bakılırdı. Askere bir git orda seni adam ederler cümlesi kafaya her gün vurulurdu. Oysa bilinmiyordu ki adamlık, okul okumayla, takım elbise giymeyle, askerlik yapmayla, cepteki tomar tomar parayla değildi, adamlık karakter meselesiydi. Musa karakteri düzgün biriydi. Küfrü dahi sevmezdi. Onca erkek arasında dahi tek küfür ettiğini duyan yoktu. Tek yakındığı okuma, öğrenme fırsatı verilmemiş biri olmasıydı. Oysa sabah olunca, içtimadan sonra onun için yeni bir yaşamın kapısı açılacaktı. Şimdi uyuyordu. İsa'ya güveniyordu.

İsa'nın ise önünde hiç geçmeyecekmiş gibi duran karalık gece vardı.

Ali botunu bağlarken aklına İsa'nın göz durumu geldi. Ali, İsa ile Alaşehir'de acemi birliğindeyken tanıştı. Sonra da Balıkesir Edremit'te, usta birliğinde, aynı bölükte kader onları yeniden yan yana getirdi. İsa bir sohbetinde gözlerinin yüzde kırk beş görmediğini söyledi. Çoğu gece nöbetine gidip gelirken düşüyordu. Sivil hayatta öğretmenlik yaparken de bu konuda çok zorluk çektiğini söyledi. En büyük korkusunun öğrenciler soru getirdiğinde çözerken kâğıda çok yaklaşmasının sebebini açıklayamamasıydı.

Görmediđini söylemek onu ürkütüyordu. Ali ona çok defa bunun bir önemi olmadığını, önemli olanın onun mesleğini yapması olduğunu, öğrencilerin bu durumu sorun etmeyeceğini anlattı durdu. Ali'nin sözleri anı allak bullak etti, kafasının içini alt üsteleyen bir fırtına esti içinden. En nihayetinde askerlik bitip de sivil hayat başlayınca meleğini yapmak istememe katırından onu vaz geçirdi. Yalnız, gece nöbetinden muaf olması için durumunu komutanlara açması gerektiğini söylese de İsa'yı ikna edemedi. Çürük verirler, beni gönderirler korkusu içini kemirdi. Ali de üstüne varmadı. Durumu da kimseye demedi. Bu gece nöbete giderken ona mukayyet olmalıydı. Dönüş saatinde hava az da olsa aydınlanmış olacağı için pek mesele olmayacaktı. Botlarını bağladı, parkasını sırtına geçirdi. Silahlığa doğru gitti. Aklında nöbet kulübesine İsa düşmeden gitsin düşüncesi zıplıyorken önünde hiç geçmeyecekmiş gibi duran karanlık gece vardı.

Az sonra İsa da giyindi. Üzerine zimmetli olan piyade tüfeğini aldı. Nöbetçi çavuşla binadan çıktılar. Az zaman sonra nöbet kulübesine gelip nöbeti devraldılar. İsa düşmeden geldi. Ali'nin içi rahatladı.

Hava karanlıktı, önlerinde hiç geçmeyecekmiş gibi duran karanlık gece vardı.

Tadına vardıkları hazlardan aslında pişmanlık duymaları gerektiğini düşünerek, aynı anda hem günah içinde erdemli, hemde erdem içinde günahkar olurlar.

Marquis de Sade

